

DELEGATURA UOKiK W KATOWICACH

Katowice, dn. 7.05.2010r.

RKT-61-19/09/SB

DECYZJA Nr RKT-05/2010

Stosownie do art. 33 ust. 6 ustawy z dnia 16 lutego 2007r. o ochronie konkurencji i konsumentów (Dz. U. Nr 50, poz. 331 ze zm.) oraz § 2 pkt 4 i § 5 ust. 1 rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów z dnia 1 lipca 2009r. w sprawie właściwości miejscowej i rzeczowej delegatur Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów (Dz. U. Nr 107, poz. 887) po przeprowadzeniu z urzędu postępowania w sprawie praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów przeciwko B. W. prowadzącej działalność gospodarczą pod nazwą Towarzystwo Finansowe Jabeka B. W. w Gliwicach,

- działając w imieniu Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów:

I. Na podstawie art. 26 ust. 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów w związku z art. 24 ust. 1 i 2 pkt 1 tej ustawy **uznaje się za praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów** bezprawne działanie przedsiębiorcy polegające na stosowaniu we wzorcu umowy pożyczki oraz tabeli opłat i prowizji postanowień wzorców umów, które zostały wpisane do rejestru postanowień wzorców umowy uznanych za niedozwolone, o którym mowa w art. 479⁴⁵ ustawy z dnia 17 listopada 1964r. Kodeks postępowania cywilnego (Dz.U. Nr 43, poz. 296 ze zm.):

- określających opłaty z tytułu wezwań do zapłaty, monitów upominawczych w wysokościach od 20 zł,

- określających opłaty windykacyjne z tytułu wizyty pracownika przedsiębiorcy u konsumenta w wysokościach od 100 zł

i nakazuje się zaniechania jej stosowania.

II. Na podstawie art. 27 ust. 1 i 2 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, w związku z art. 24 ust. 1 i 2 pkt 1 tej ustawy **uznaje się za praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów** bezprawne działanie przedsiębiorcy polegające na stosowaniu we wzorcu umowy pożyczki postanowień wzorców umów, które zostały wpisane do rejestru postanowień wzorców umowy uznanych za niedozwolone, o którym mowa w art. 479⁴⁵ ustawy z dnia 17 listopada 1964r. Kodeks postępowania cywilnego (Dz.U. Nr 43, poz. 296 ze zm.):

„Wszelkie spory mogące wynikać z niniejszej umowy rozpatrywać będzie Sąd Rejonowy w Gliwicach”

i stwierdza się zaniechanie jej stosowania z dniem 31.10.2009r.

III. Na podstawie art. 27 ust. 1 i 2 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, w związku z art. 24 ust. 1 i 2 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów **uznaje się za praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów** bezprawne zachowanie polegające na pobieraniu opłat z tytułu zawarcia umowy pożyczki w łącznej wysokości przekraczającej

wartość określoną w art. 7a ustawy z dnia 20 lipca 2001 r. o kredycie konsumenckim (Dz.U. z 2001r. Nr 100, poz. 1081 ze zm.)

i stwierdza się zaniechanie jej stosowania z dniem 31.10.2009r.

IV. Na podstawie art. 27 ust. 1 i 2 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, w związku z art. 24 ust. 1 i 2 pkt 2 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów **uznaje się za praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów** bezprawne zachowanie polegające na naruszaniu obowiązku udzielania konsumentom rzetelnej, prawdziwej i pełnej informacji co do przepisów, które mają zastosowanie do umów pożyczek zawieranych z konsumentami przez zastrzeżenie, iż w sprawach nieuregulowanych umową zastosowanie mają przepisy kodeksu cywilnego, bez równoczesnego powołania ustawy z dnia 20 lipca 2001r. o kredycie konsumenckim (Dz.U. Nr 100, poz. 1081 ze zm.)

i stwierdza się zaniechanie jej stosowania z dniem 31.10.2009r.

V. Na podstawie art. 105 § 1 ustawy z dnia 14 czerwca 1960r. Kodeks postępowania administracyjnego (tekst jedn. Dz. U. z 2000r. Nr 98, poz. 1071 ze zm.) w związku z art. 83 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów

umarza się wszczęte z urzędu postępowanie w sprawie praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów, w związku z podejrzeniem podejmowania przez ww. przedsiębiorcę, bezprawnych zachowań noszących znamiona praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów, co mogło stanowić naruszenie art. 24 ust. 1 i 2 pkt 2 przywołanej na wstępie ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, polegających na:

1. naruszaniu obowiązku udzielania konsumentom rzetelnej, prawdziwej i pełnej informacji poprzez zredagowanie treści umów pożyczki w sposób naruszający ustawę z dnia 20 lipca 2001r. o kredycie konsumenckim (Dz.U. Nr 100, poz. 1081 ze zm.) z uwagi na brak informacji o wszystkich skutkach uchybienia postanowieniom dotyczącym zasad i terminu spłaty pożyczki zgodnie z art. 4 ust. 2 pkt 12 tejże ustawy o kredycie konsumenckim, tj. o obowiązku wezwania konsumenta do zapłaty zaległych zobowiązań w terminie nie krótszym niż 7 dni od otrzymania wezwania pod rygorem wypowiedzenia umowy w terminie nie krótszym niż 30 dni,

2. naruszaniu obowiązku udzielania konsumentom rzetelnej, prawdziwej i pełnej informacji poprzez zredagowanie treści umów pożyczki w sposób naruszający ustawę z dnia 20 lipca 2001r. o kredycie konsumenckim (Dz.U. Nr 100, poz. 1081 ze zm.) z uwagi na brak informacji o wszystkich skutkach uchybienia postanowieniom dotyczącym zasad i terminu spłaty kredytu zgodnie z art. 4 ust. 2 pkt 5 ustawy o kredycie konsumenckim, tj. warunkach zmiany wysokości opłat i prowizji oraz innych kosztów związanych z udzieleniem kredytu, w tym opłaty za rozpatrzenie wniosku kredytowego oraz przygotowanie i zawarcie umowy kredytowej, zwanej dalej „opłatą przygotowawczą”, będących elementami całkowitego kosztu kredytu,

jako bezprzedmiotowe.

VI. Na podstawie art. 106 ust. 1 pkt 4 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, po przeprowadzeniu z urzędu postępowania w sprawie praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów, nakłada się na B. W. prowadzącą działalność gospodarczą pod nazwą Towarzystwo Finansowe Jabeka B. W. w Gliwicach, kary pieniężne płatne do budżetu państwa, z tytułu naruszania zakazów, o których mowa w art. 24 ust. 1 i 2 pkt 1 i 2 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, w zakresie:

1) opisanym w punkcie I sentencji niniejszej decyzji w wysokości 595 PLN (słownie złotych: pięćset dziewięćdziesiąt pięć),

2) opisanym w punkcie II sentencji niniejszej decyzji w wysokości 125 PLN (słownie złotych: sto dwadzieścia pięć),

3) opisanym w punkcie III sentencji niniejszej decyzji w wysokości 1665 PLN (słownie złotych: tysiąc sześćset sześćdziesiąt pięć),

4) opisanym w punkcie IV sentencji niniejszej decyzji w wysokości 832 PLN (słownie złotych: osiemset trzydzieści dwa).

VII. Na podstawie art. 77 ust. 1 w związku z art. 80 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów oraz na podstawie art. 264 § 1 ustawy Kodeks postępowania administracyjnego w związku z art. 83 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów obciąża się B. W. prowadzącą działalność gospodarczą pod nazwą Towarzystwo Finansowe Jabeka B. W. w Gliwicach, kosztami opisanego na wstępie postępowania w sprawie stosowania praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów oraz zobowiązuje się tego przedsiębiorcę do zwrotu Prezesowi Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów kosztów postępowania w kwocie 34 zł (słownie złotych: trzydzieści cztery), w terminie 14 dni od uprawomocnienia się niniejszej decyzji.

Uzasadnienie

W imieniu Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów (zwanego dalej również Prezesem Urzędu) z urzędu przeprowadzone zostało postępowanie wyjaśniające w sprawie wstępnego ustalenia, czy w związku z działalnością B. W. prowadzącej działalność gospodarczą pod nazwą Towarzystwo Finansowe Jabeka B. W. w Gliwicach (zwanej dalej przedsiębiorcą lub pożyczkodawcą) występuje naruszenie uzasadniające wszczęcie postępowania w sprawie zakazu stosowania praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów, o których mowa w art. 24 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 16 lutego 2007r. o ochronie konkurencji i konsumentów (Dz.U. Nr 50, poz. 331 ze zm.) - zwanej dalej także ustawą antymonopolową.

W dniu 30.07.2009r. postanowieniem nr 1 (Karty nr 1-3) wszczęte zostało z urzędu postępowanie w związku z podejrzeniem stosowania bezprawnych działań noszących znamiona praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów, co mogło stanowić naruszenie art. 24 ust. 1 i 2 pkt 1 i 2 ustawy antymonopolowej, polegających na:

I) podejmowaniu przez przedsiębiorcę bezprawnych działań noszących znamiona praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów, co mogło stanowić naruszenie art. 24 ust. 1 i 2 pkt 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, polegających na stosowaniu postanowień wpisanych do rejestru postanowień wzorców umowy uznanych za niedozwolone, o którym mowa w art. 479⁴⁵ ustawy z dnia 17 listopada 1964r. – Kodeks postępowania cywilnego (Dz. U. Nr 43, poz. 296 z późn. zm.) o treści:

1) „*Tabela opłat i prowizji:*

wezwanie do zapłaty lub monit upominawczy 50 zł

Wizyta pracownika firmy 15% zaległej kwoty lecz nie mniej niż 85 zł”.

Pkt 13.3 umowy pożyczki „(...) W dniu zawarcia niniejszej umowy koszt każdego wysłanego upomnienia lub wezwania wynosi 50,00 zł, koszt wezwania wg oświadczenia 15% całej zaległej kwoty lecz nie mniej niż 85zł (załącznik nr 2 do umowy)”,

2) Pkt 20 „*Wszelkie spory mogące wyniknąć z niniejszej umowy rozpatrywać będzie Sąd Rejonowy w Gliwicach”*,

II) pobieraniu opłat z tytułu zawarcia i realizacji umowy pożyczki w łącznej wysokości przekraczającej wartość określoną w art. 7a ustawy z dnia 20 lipca 2001 r. o kredycie konsumenckim (Dz.U. z 2001r. Nr 100, poz. 1081 z zm.) – zwanej dalej ustawą o kredycie konsumenckim,

III) naruszaniu obowiązku udzielania konsumentom rzetelnej, prawdziwej i pełnej informacji co do przepisów, które mają zastosowanie do umów pożyczek zawieranych z konsumentami przez zastrzeżenie, iż w sprawach nieuregulowanych umową zastosowanie mają przepisy kodeksu cywilnego, bez równoczesnego powołania ustawy o kredycie konsumenckim,

IV) naruszaniu obowiązku udzielania konsumentom rzetelnej, prawdziwej i pełnej informacji poprzez zredagowanie treści umów pożyczki, w sposób naruszający ww. ustawę o kredycie konsumenckim z uwagi na brak informacji o:

1 wszystkich skutkach uchybienia postanowieniom dotyczącym zasad i terminu spłaty kredytu zgodnie z art. 4 ust. 2 pkt 12 ustawy o kredycie konsumenckim, tj. o obowiązku wezwania konsumenta do zapłaty zaległych zobowiązań w terminie nie krótszym niż 7 dni od otrzymania wezwania pod rygorem wypowiedzenia umowy w terminie nie krótszym niż 30 dni,

2 wszystkich skutkach uchybienia postanowieniom dotyczącym zasad i terminu spłaty kredytu zgodnie z art. 4 ust. 2 pkt 5 ustawy o kredycie konsumenckim, tj. warunkach zmiany wysokości opłat i prowizji oraz innych kosztów związanych z udzieleniem kredytu, w tym opłaty za rozpatrzenie wniosku kredytowego oraz przygotowanie i zawarcie umowy kredytowej, zwanej dalej „opłatą przygotowawczą”, będących elementami całkowitego kosztu kredytu.

W dniu wszczęcia postępowania postanowieniem nr 2 zaliczono w poczet dowodów dokumenty zgromadzone w postępowaniu wyjaśniającym w sprawie prowadzonej przez przedsiębiorcę działalności, których treści wykorzystane zostały w dalszej części niniejszej decyzji (Karta nr 5).

W odpowiedzi na zawiadomienie o wszczęciu postępowania, pismem z dnia 31.08.2009r. przedsiębiorca wyjaśnił, co następuje (Karty nr 65 – 72):

W sprawie zarzutu nr 1 dotyczącego klauzuli zawartej w tabeli opłat i prowizji „wezwanie do zapłaty lub monit 50 zł, wizyta pracownika firmy 25% zaległej kwoty lecz nie mniej niż 85 zł” oraz postanowienia umowy „(...) W dniu zawarcia niniejszej umowy koszt każdego wysłanego upomnienia lub wezwania wynosi 50,00 zł, koszt wezwania wg oświadczenia 15% całej zaległej kwoty lecz nie mniej niż 85zł (załącznik nr 2 do umowy)”, przedsiębiorca wyjaśnił, iż zgodnie z poglądem zarówno doktryny, jak i orzecznictwa praktyką naruszającą zbiorowe interesy konsumentów w rozumieniu art. 24 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów jest stosowanie klauzuli o treści tożsamej z klauzulą wpisaną do rejestru, przez innego przedsiębiorcę, który nie był stroną lub uczestnikiem postępowania zakończonego wpisem danej klauzuli do rejestru. W ocenie przedsiębiorcy wskazane w uzasadnieniu postanowienia nr 1 z dnia 30 lipca 2009 r. postanowienie umowne wpisane do rejestru niedozwolonych postanowień umownych w dniu 3 stycznia 2009 r. pod numerem 978 nie ma wbrew twierdzeniu tut. Urzędu charakteru tożsamego w stosunku do przytoczonych powyżej postanowień wzoru umowy pożyczki, w oparciu o który udzielane są pożyczki w ramach prowadzonej przez stronę działalności gospodarczej. Nie można w tym przypadku mówić także o kosmetycznych zmianach w stosunku do postanowienia uznanego za niedozwolone, albowiem umowa pożyczki nie została stworzona w oparciu o ten wzorzec (uznany za niedozwolony). Przytoczone postanowienie umowne wpisane do rejestru pod numerem 978 odnosi się do zupełnie innego uprawnienia przedsiębiorcy, aniżeli w przypadku opłat przewidzianych w tabeli opłat i prowizji za wezwanie do zapłaty lub monit upominawczy lub wizytę pracownika firmy pożyczkodawcy. Postanowienie umowne stosowane przez Centrum Oddłużeniowo – Kredytowe przewidywało kilka opłat z tego samego niejako tytułu, albowiem przewidziane były odrębne opłaty za: wysłanie upomnienia za zwłokę w zapłaceniu raty, za wysłanie wezwania do zapłaty, za wysłanie przedsądowego wezwania do zapłaty, za wizytę windykatorów w związku z brakiem spłat 2 rat, za telegram informujący o zadłużeniu przeterminowanym oraz za monit telefoniczny.

W ramach takich postanowień umownych, w opinii przedsiębiorcy, Centrum Oddłużeniowo – Kredytowe mogło stosować wobec konsumenta szereg środków mających na celu odzyskanie przysługującej mu należności, a suma opłat mogła być uznana za wygórowaną. Wszystkie wymienione opłaty miały przy tym charakter opłat określanych jako dodatkowe. Zgodnie z poglądem wyrażonym przez Sąd Ochrony Konkurencji i Konsumentów w sprawie XVII Ama 31/08 „praktyką naruszającą zbiorowe interesy konsumentów w rozumieniu art. 24 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów jest stosowanie klauzuli o treści tożsamej z klauzulą wpisaną do rejestru, przez innego przedsiębiorcę, który nie był stroną lub uczestnikiem postępowania zakończonego wpisem danej klauzuli do rejestru. Przemawia za tym wykładnia gramatyczna art. 24 ust. 2 pkt 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów. Przepis ten nie rozróżnia między stosowaniem klauzuli przez przedsiębiorcę, który brał udział w postępowaniu zakończonym wpisem klauzuli do rejestru, a innymi przedsiębiorcami”.

Prowadzona przez stronę działalność gospodarcza polega na udzielaniu pożyczek o niskiej wartości na bardzo krótkie okresy czasu. W przypadku, gdy pożyczkobiorca właściwie wywiązuje się z przyjętych, w związku z zawarciem umowy, zobowiązań - koszty związane z wezwaniem do zapłaty, monitem upominawczym, czy wizytą pracownika przedsiębiorcy w ogóle nie powstają. W przypadku jednak, kiedy konsument zawierając umowę na bardzo krótki czas, przy jednoczesnej niskiej kwocie pożyczki, z góry zakłada, że nie dokona jej spłaty, często nie tylko w wyznaczonym terminie, ale w ogóle- monity, wezwania czy wizyty pracownika firmy są jedynym przedsądowym środkiem mającym na celu zdyscyplinowanie dłużnika. W przypadku gdy klient kolejny raz korzysta z usług, opłaty wynikającej z tych tytułów są obniżane.

Jednak w celu poinformowania konsumenta o sekwencji działań pożyczkodawcy, do umowy wprowadzona została klauzula:

Pkt 14.1 W przypadku nie spłacenia w terminie określonym w Umowie całości zadłużenia po 7 dniach od upływu terminu płatności Pożyczkodawca wysyła pisemne upomnienie do Pożyczkobiorcy wzywając do uregulowania należności w nieprzekraczalnym terminie 7 dniowym, licząc od dnia doręczenia upomnienia. Kopie upomnienia wysyłane są do poręczycieli oraz innych osób będących dłużnikami Pożyczkodawcy z tytułu zabezpieczenia pożyczki. Działania windykacyjne Pożyczkodawca podejmuje po upływie 30 dni od doręczenia upomnienia.

2. Przed wystąpieniem na drogę postępowania sądowego Pożyczkodawca wysyła do Pożyczkobiorcy przedsądowe wezwanie do zapłaty. Wniesienie pozwu możliwe jest po upływie 7 dni licząc od dnia doręczenia wezwania.

3. Koszt wysłania upomnienia i przedsądowego wezwania do zapłaty określa Tabela opłat i prowizji, stanowiąca załącznik nr 1 do umowy.

4. Od zadłużenia przeterminowanego Pożyczkodawca nalicza odsetki w wysokości czterokrotności stopy kredytu lombardowego NBP, co na dzień zawarcia umowy wynosi ... % w stosunku rocznym. Wysokość oprocentowania ulega zmianie w przypadku każdorazowej zmiany wysokości stopy kredytu lombardowego NBP. Nowa wysokość oprocentowania zadłużenia przeterminowanego obowiązuje od następnego dnia roboczego po zmianie wysokości stopy kredytu lombardowego NBP.

5. Należności Pożyczkobiorcy z tytułu niespłaconego kredytu zaspokajane są w następującej kolejności: 1) koszty sądowe, koszty egzekucyjne oraz koszty pism do dłużnika, 2) koszty związane z windykacją terenową, 3) odsetki karne, 4) odsetki kapitałowe, 5) opłata przygotowawcza, 6) kwota niespłaconej pożyczki.

6. Opłaty i koszty związane z przymusowym dochodzeniem spłaty pożyczki określone są w załączniku nr 1 i załączniku nr 4 do Umowy.

Poprzez powyższe zapisy pożyczkobiorca będzie wiedział, w jakim terminie po otrzymaniu upomnienia ma dokonać zapłaty zaległości oraz kiedy może spodziewać się wizyty pracownika firmy. Po wyczerpaniu środków przedsądowych, skierowany zostanie pozew do sądu. Skierowanie pozwu będzie jednak poprzedzone przedsądowym wezwaniem do zapłaty. Strona ponadto sporządziła załącznik do umowy, w którym określone są opłaty pobierane w poszczególnych rodzajach postępowań sądowych oraz opłaty za czynności komornika i koszty zastępstwa adwokacko- radcowskiego pobierane w tych postępowaniach. Ponadto strona dokonała obniżenia opłat i wprowadziła następującą tabelę opłat:

TABELA OPŁAT I PROWIZJI

Tytuł opłaty/prowizji	Wysokość
Opłata za monit upominawczy	25 zł
Opłata za zawiadomienie poręczyciela o niewykonaniu umowy przez pożyczkobiorcę	25 zł
Opłata za przedsądowe wezwanie do zapłaty	25 zł
Opłata za wezwanie do wykupu weksła	25 zł
Opłata za czynności windykacji terenowej dla kwoty wymagalnej do 249.99 zł	50 zł
Opłata za czynności windykacji terenowej dla kwoty wymagalnej od 250 do 1499.99 zł	100 zł

Opłata za czynności windykacji terenowej dla kwoty wymagalnej od 1500 do 2499.99 zł	150 zł
Opłata za czynności windykacji terenowej dla kwoty wymagalnej powyżej 2500 zł	200 zł
Opłata za restrukturyzację zadłużenia- nieskierowanego na drogę postępowania sądowego	1-3% zadłużenia nie mniej niż 15.00 zł
Opłata za restrukturyzację zadłużenia- skierowanego na drogę postępowania sądowego	3-5% zadłużenia nie mniej niż 15.00 zł
Monit telefoniczny	3.00 zł
Opłata za ustalenie adresu w Wydziale Udostępniania Informacji w Departamencie Spraw Obywatelskich MSWiA	40.00 zł
Opłata za wcześniejszą spłatę pożyczki	0.00 zł

Przedsiębiorca poinformował, iż klauzula umowna „Wszelkie spory mogące wyniknąć z niniejszej umowy rozpatrywać będzie Sąd Rejonowy w Gliwicach” została wykreślona z umowy. Wobec powyższego wyjaśniono, iż zastosowanie będą mieć przepisy ogólne o właściwości miejscowej sądu. Z zasady oznaczać to będzie właściwość sądu miejsca zamieszkania/siedziby dłużnika (pозwanego). Równocześnie wskazano, że nawet dotychczasowa klauzula nie naruszała interesów konsumentów. Wynika to z faktu, że strona mogła pozwać dłużnika przed sądem miejsca płatności weksla (art. 37(1) k.p.c.). Takim miejscem płatności w przyjmowanych wekslach są Gliwice, wobec czego sądem właściwym miejscowo pozostaje sąd siedziby strony. Taką samą właściwość sądu tj. miejsca siedziby strony można uzyskać za pomocą art. 34 k.p.c., który przewiduje właściwość przemienną sądu miejsca wykonania umowy. W myśl art. 454 § 1 k.c. miejscem takim przy świadczeniu pieniężnym jest miejsce zamieszkania lub siedziba wierzyciela w chwili spełnienia świadczenia. Zestawienie dwóch ww. przepisów umożliwia pozwanie dłużnika przed sądem właściwym miejscowo dla strony. Natomiast jeżeli uznać, że strony ustaliły miejsce spełnienia świadczenia – poprzez wskazanie numeru rachunku bankowego – to miejscem wykonania zobowiązania jest siedziba oddziału Banku wierzyciela (Wyrok Sądu Apelacyjnego w Poznaniu z dnia 14 października 2003 r., I ACa 842/03, opubl. OSA 2005 nr 3, poz. 15), która znajduje się w Gliwicach. W świetle tego orzeczenia właściwym miejscowo sądem na mocy art. 34 k.p.c. jest Sąd Rejonowy/ Okręgowy w Gliwicach.

Powyższe wywody wskazują, że sam skutek w postaci określenia właściwości miejscowej sądu może być osiągnięty różnymi sposobami. Tylko jeden z nich – tj. klauzula prorogacyjna został uznany za niedozwolony w umowach z konsumentami. Nie zmienia to jednak faktu, że można ten sam skutek osiągnąć za pomocą innych, niezakwestionowanych środków prawnych. Strona wyjaśniła, iż nie kwestionuje orzeczenia Sądu uznającego przedmiotową klauzulę za niedozwoloną i jako taką usunęła ją ze swoich wzorców umów. Wskazano również, że takie działanie nie powinno zostać uznane za istotne naruszenie interesów konsumentów, bowiem samo ustalenie właściwości siedziby pożyczkodawcy nie zostało uznane przez ustawodawcę za zakazane w umowach z konsumentami. W przeciwnym razie ustaliłby on wytyczną, uniemożliwiającą jednocześnie zastosowanie art. 34 i 37(1) k.p.c. w umowach konsumenckich. Takiego zakazu obecnie nie ma.

Strona zwróciła uwagę, że w swojej praktyce nie powołuje się na klauzulę prorogacyjną, ale właściwość miejscową sądu wedle miejsca płatności weksla. Stosowanie weksla in blanco nie powoduje, że wykonanie zobowiązania staje się pewniejsze. Umożliwia on jednak skorzystanie przez posiadacza weksla z ułatwień procesowych, w tym z przyjęcia właściwości miejscowej sądu pożyczkodawcy. Z takich ułatwień korzysta właśnie strona. Wobec tego strona nie korzysta z klauzuli prorogacyjnej, ponieważ nie jest to konieczne dla uzyskania pożądanej właściwości miejscowej sądu. Na podstawie tego, w świetle zasad logiki i racjonalnego działania strony, można uznać, że choć sama klauzula została uznana za

abuzywną, to strona przez umieszczenie jej w treści umowy faktycznie nie naruszyła interesów konsumentów, bowiem nie korzystała z niej.

W sprawie pobierania opłat z tytułu zawarcia i realizacji umowy pożyczki w łącznej wysokości przekraczającej wartość określoną w art. 7a ustawy o kredycie konsumenckim, przedsiębiorca wyjaśnił, co następuje. W ocenie strony zarzucane działanie niezgodne z treścią art. 7a ustawy o kredycie konsumenckim nie ma miejsca. Umowa, na którą powołuje się Urząd w celu wskazania zarzucanego stronie naruszania ustawy, zawiera oczywistą omyłkę. Osoba sporządzająca umowę, w ocenie strony przypadkowo, zaliczyła w poczet kwoty wskazanej w ww. przepisie należności przysługujące pożyczkodawcy z tytułu zrzeczenia się prawa do przelewu wierzytelności powstałej w związku z zawartą umową pożyczki.

Przedsiębiorca w sprawie zarzutu dotyczącego odwołania się wyłącznie do przepisów kodeksu cywilnego z pominięciem ustawy o kredycie konsumenckim wyjaśnił, iż klauzula umowna „W sprawach nie uregulowanych niniejszą umową, zastosowanie mają przepisy Kodeksu cywilnego” została zmodyfikowana. Postanowienie otrzymało brzmienie „Do umowy zastosowanie ma ustawa z dnia 20 lipca 2000 r. o kredycie konsumenckim (Dz. U. z 2001 r. Nr 100, poz. 1081 z późn. zm.)”.

W ocenie strony przedmiotowe naruszenie ma charakter nieistotny. W zawiadomieniu o wszczęciu postępowania stwierdzono, że brak informacji o zastosowaniu w zakresie nieuregulowanym umową ustawy o kredycie konsumenckim stanowi naruszenie obowiązku udzielania konsumentom rzetelnej, prawdziwej i pełnej informacji co do przepisów, które mają zastosowanie do umów pożyczek zawieranych z konsumentami. Ostać się może tylko zarzut niepełnej informacji. Należy jednak wskazać, że brak informacji stanowi raczej przeoczenie strony niż jej celowe działanie mające na celu uniemożliwienie pozyskania przez konsumenta pełnej informacji. Przede wszystkim przedmiotowa informacja nie jest wymaganym elementem na gruncie art. 4 ustawy o kredycie konsumenckim. Wobec tego mogło nastąpić jej przeoczenie. Brak takiej informacji nie wpływa jednak na realizację uprawnień przysługujących konsumentowi w ramach przepisów ustawy o kredycie konsumenckim. Brak powołania się w treści umowy na przepisy powszechnie obowiązujące nie wpływa bowiem na ich obowiązywanie w ramach określonej czynności prawnej. Kształtują one bowiem treść tej czynności prawnej bez względu na fakt ich powołania w treści tej czynności, a to na mocy art. 56 Kodeksu cywilnego. Umowa winna być raczej badana pod względem jej zgodności z treścią ustawy o kredycie konsumenckim, a nie powoływania samej ustawy w treści umowy. Strona stwierdziła, iż posługuje się w treści pojęciami zaczerpniętymi z przedmiotowego aktu prawnego.

Dodatkowo wyjaśniono, iż w nowej wersji umowy została zawarta klauzula wyraźnie stwierdzająca, że do umowy ma zastosowanie ustawa o kredycie konsumenckim. Ponadto zadeklarowano, iż tekst ustawy zamieszczony zostanie na tablicy ogłoszeń w siedzibie strony i jej biurze obsługi klienta.

Odnosząc się do zarzutu naruszania obowiązku udzielania konsumentom rzetelnej, prawdziwej i pełnej informacji poprzez zredagowanie treści umów pożyczki w sposób naruszający ww. ustawę o kredycie konsumenckim z uwagi na brak informacji o wszystkich skutkach uchybienia postanowieniom dotyczącym zasad i terminu spłaty kredytu konsumenckiego, przedsiębiorca wyjaśnił co następuje.

Umowy zawierane są przede wszystkim na krótkie okresy płatności. Warunki umów przewidują, że spłata będzie dokonywana jednorazowo. Wobec tego zaległość powstaje w związku z niedokonaniem spłaty w terminie płatności. Umowa taka nie może być wypowiedziana.

Strona wyjaśniła, iż wprowadziła do umowy klauzulę, zgodnie z którą po przeterminowaniu zadłużenia do pożyczkobiorcy zostanie wysłane wezwanie do zapłaty. Od dnia doręczenia tego wezwania pożyczkobiorca będzie miał 7 dni na uregulowanie zaległości. Nie jest możliwe wprowadzenie klauzuli o 30 dniowym terminie wypowiedzenia. Strona nie stosuje ratalnej spłaty pożyczki, tylko spłatę jednorazową na koniec okresu kredytowania.

Opóźnienie pożyczkobiorcy może więc nastąpić tylko, gdy nie spłaci on na koniec okresu kredytowania całości zadłużenia. Ze względu na konstrukcję umowy wykluczone jest opóźnienie w spłacie raty. Z chwilą upływu okresu płatności nie jest możliwe dokonanie wypowiedzenia umowy. Taki sposób zakończenia stosunku zobowiązaniowego dotyczyć może tylko umów ze spłatami w określonych terminach (ratalnie). W przypadku umów stosowanych przez stronę z chwilą upływu terminu całe zadłużenie staje się wymagalne. Inaczej ma się sprawa przy spłatach ratalnych, tam całe zadłużenie może stać się wymagalne dopiero po wypowiedzeniu umowy. Do chwili wypowiedzenia konsument zalega wyłącznie z ratami, których termin płatności upłynął, natomiast te, co do których taki termin jeszcze nie nastąpił, nie są wymagalne. W opinii przedsiębiorcy w tym zakresie zachodzi odmienna sytuacja. Dlatego też, przy krótkich okresach, na jakie udzielane są pożyczki, okres wypowiedzenia najczęściej przekraczałby czas trwania samego kredytowania. Wyjaśniono, iż strona wprowadziła jednak 30 dniowy okres, w czasie którego nie będzie podejmować działań windykacyjnych w stosunku do pożyczkobiorcy, co w sposób należyty zabezpiecza jego interesy i daje mu wystarczający okres na spłatę zaległości.

W zakresie braku warunków zmiany opłat i prowizji oraz innych kosztów związanych z udzieleniem kredytu strona wyjaśniła, co następuje.

Przedsiębiorca zadeklarował wprowadzenie nowych treści postanowień. Nowe brzmienie klauzuli rozdziela kwestie zmiany wysokości opłat i prowizji od zmiany wysokości oprocentowania. Wynika to z faktu, że odrębne czynniki mogą mieć wpływ na zmianę wysokości opłat i prowizji, a inne na zmianę wysokości oprocentowania pożyczonych środków. Zmiana oprocentowania pożyczki zależna jest od parametrów rynku pieniężnego i kształtowana jest tzw. ceną pieniądza tzn. wysokością wynagrodzenia za jakie instytucje finansowe są w stanie udostępnić swoje zasoby finansowe innym podmiotom. Strona postępowania jest uczestnikiem rynku pożyczek pieniężnych w związku z tym także oddziałuje na nią cena pieniądza kształtowana w systemie bankowym. Do czynników, które mogą stanowić podstawę zmiany wysokości oprocentowania przyjęto stopę kredytu lombardowego (która stanowi także podstawę ustalania odsetek maksymalnych w rozumieniu art. 359 § 2¹ k.c.) oraz stopę referencyjną, która ma wpływ na oprocentowanie podstawowych operacji otwartego rynku, prowadzonych przez NBP, co wpływa także bezpośrednio na cenę pieniądza. Są to wielkości zobiektywizowane, odzwierciedlające sytuację na rynku finansowym. Przyjęte wskaźniki ustalane są w drodze uchwały przez Radę Polityki Pieniężnej i publikowane w Dzienniku Urzędowym NBP. Aktualną wysokość tych stóp można znaleźć również na stronie NBP, a także w szeregu portali finansowych i w prasie codziennej. Wobec tego dostęp do tych informacji jest powszechny i łatwy dla konsumenta. Ponadto Strona zobowiązała się do umieszczania aktualnej wysokości tych stóp w swoim lokalu na tablicy ogłoszeń. Za trzecią podstawę przyjęty został wskaźnik zmiany cen towarów i usług konsumpcyjnych (potocznie nazywany wskaźnikiem inflacji) od początku roku kalendarzowego w stosunku do grudnia roku poprzedzającego. Za przyjęciem tego wskaźnika przemawiał krótki okres, na który udzielane są pożyczki. Wyklucza to tym samym uzależnienie zmiany wysokości oprocentowania od średniorocznej stopy inflacji, gdyż ta publikowana jest raz w roku. Wskaźnik ten obrazuje jak zmieniły się ceny dóbr i usług konsumpcyjnych (koszyk przyjęty do porównywania przez GUS) w odniesieniu do ostatniego miesiąca roku poprzedzającego. Ze względu jednak na krótkoterminowy charakter udzielonych pożyczek ta podstawa nie znajdzie zastosowania do dużej ilości pożyczek. Strona zobowiązała się do umieszczania aktualnej wysokości tego wskaźnika w swoim lokalu na tablicy ogłoszeń. Przyjęte wskaźniki, w ocenie strony, wyeliminują jakąkolwiek arbitralność przy zmianie wysokości stóp procentowych oraz opłat i prowizji.

Oprócz wprowadzenia bardziej przejrzystych i adekwatnych podstaw zmiany oprocentowania strona ma również zamiar odstąpić od stosowania zmiennego oprocentowania przy pożyczkach krótkoterminowych. Wyeliminuje to kwestie związane z poprawnością przyjętych kryteriów zmienności oprocentowania. Oprocentowanie zmienne będzie stosowane rzadko i tylko wyłącznie przy pożyczkach o dłuższym terminie spłaty. Strona stwierdziła, że w swojej dotychczasowej działalności zmiana oprocentowania była stosowana

niezwykle rzadko i tylko w stosunku do poszczególnych pożyczkobiorców. Krótki okres, na który były udzielane pożyczki praktycznie wykluczał konieczność zmiany wysokości stopy procentowej. W wąskim przedziale czasu na rynku finansowym nie mogły zachodzić takie gwałtowne zmiany, które wymuszałyby na stronie zmianę wysokości oprocentowania. Wobec tego, mimo iż strona zastrzegła w umowie zmienność oprocentowania klauzula ta była praktycznie martwa. Brak jej zastosowania wyklucza możliwość faktycznego pokrzywdzenia konsumentów. Zmiana wysokości oprocentowania następuje natomiast wskutek zmiany wysokości odsetek maksymalnych, które w ostatnim okresie znacznie spadły. Taka zmiana jest jednak wymuszana przez przepisy o odsetkach maksymalnych i nawet jej brak nie upoważnia pożyczkodawcy do pobierania odsetek wyższych niż maksymalne. Wobec tego nawet przy pożyczkach oprocentowanych stałą stopą procentową w pewnych okolicznościach będą zachodzić zmiany w wysokości oprocentowania. Będzie to jednak dotyczyło tylko obniżenia stopy procentowej. Nowa klauzula przewiduje również, że potencjalna zmiana wysokości opłat i prowizji, jak również oprocentowania następować będzie mogła tylko w granicach zmiany czynnika przyjętego za podstawę zmiany (w jego granicach zmienności). Wobec tego przed podjęciem decyzji co do zmiany, strona oszacuje, w jakich granicach zmiana czynnika ma wpływ na dotychczas stosowane stawki opłat i prowizji oraz stopy procentowe. Takie ukształtowanie klauzuli umożliwi konsumentowi poznanie z czego wynika zakres zmiany i zapewni pełną transparentność podejmowanych przez stronę działań (Karty nr 57-60).

Przedsiębiorca wyjaśnił, iż nigdy wcześniej nie był podejrzany o stosowanie praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów, oraz że dobrowolnie zaprzestał stosowania praktyk uznanych przez Urząd za niedozwolone. Naruszenia, w ocenie strony, miały małą wagę i cechowały się niską szkodliwością, a ze stosowania zakwestionowanych postanowień nie czerpała zysków. Ponadto strona ma bardzo niski udział w rynku, stosowała zapisy, które wykorzystywane są także przez inne podmioty.

Na koniec strona stwierdziła, że opracowanie wzoru umowy pożyczki zleciła kancelarii prawnej. W związku z tym działała w zaufaniu do tego, że wzór umowy sporządzony przez profesjonalny podmiot odpowiadać będzie wymogom prawa. Strona nie posiada wykształcenia prawniczego, w związku z czym oparła się na wiedzy podmiotu, który zawodowo zajmuje się projektowaniem umów. Stosując wzorzec umowy strona nie była świadoma, że jego poszczególne zapisy mogą naruszać interesy konsumentów. Mając to na uwadze przedsiębiorca stwierdził, że nie można mu zarzucić działania umyślnego. Przyjmując w większości zastrzeżenia poczynione przez Urząd strona dokonała odpowiedniej modyfikacji wzorców umowy i będzie je wykorzystywała w dalszej swojej działalności.

Ponadto strona wskazała, że dokonała wszelkich czynności, aby stosowane przez siebie wzorce dostosować do uwag zgłoszonych przez Urząd Ochrony Konkurencji i Konsumentów.

Mając na względzie wszystkie przyjęte przez stronę modyfikacje wzorców, brak świadomości co do abuzywności zakwestionowanych klauzul i działanie w zaufaniu do profesjonalizmu podmiotu sporządzającego umowę, nieistotne naruszenie interesów konsumentów poprzez faktyczne niestosowanie większości zakwestionowanych klauzul, dobrowolne przyjęcie zasadności naruszeń i ich usunięcie, niewielki zakres działalności strony (zakres lokalny), co przekłada się na niewielki krąg konsumentów, których interesy mogłyby naruszać klauzule, brak dotychczasowej karalności za stosowanie praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów, strona wniosła o zastosowanie najniższego możliwego wymiaru kary. Dotychczasowe zachowanie strony w postępowaniu przed Urzędem, w opinii przedsiębiorcy daje rękojmię, że zastosowanie nawet najmniejszej kary spełni swoje cele.

Do pisma zostały dołączone ostatnio zawarte umowy pożyczki. Przedsiębiorca poinformował, iż rozpoczął stosowanie nowych wzorców umów, które zostaną niezwłocznie przekazane.

W kolejnym piśmie z dnia 12.10.2009r. przedsiębiorca określił daty wprowadzenia do stosowania kolejnych, zmienionych wzorców umów. Wprowadzenie do stosowania kolejnych

dokumentów zostało potwierdzone przez faktycznie zawarte umowy z konsumentami (Karty nr 135-137). Nowe wzorce umów były wprowadzane kolejno w dniach 1.09.2009r., 10.09.2009r., 9.10.2009r. W dniu 10.09.2009r. nastąpiła zmiana stosowanych nowych wzorców polegająca na zmianie w tabeli opłat i prowizji, przez wprowadzenie opłaty za monit upominawczy oraz zmianę we wzorze deklaracji wekslowej. Poprawione zostały również błędy literowe i stylistyczne (Karta nr 135).

W dniu 9.10.2009r. nastąpiła kolejna zmiana wzorca umowy mająca na celu przede wszystkim wprowadzenie do stosowania ubezpieczenia spłaty pożyczki na wypadek śmierci pożyczkobiorcy. Wiązało się to z wykreśleniem z wzorców umów klauzuli dotyczącej pobierania opłaty za zrzeczenie się przez Pożyczkodawcę prawa do przelewu wierzytelności powstałej w związku z zawartą umową. W ten sposób ostatecznie wyeliminowana została zakwestionowana klauzula. Zmiany polegały na wprowadzeniu w ust. 7 pkt 1 litery c), usunięciu ustępu 7 pkt 6), modyfikacji ust. 8 pkt 4 oraz usunięciu ust. 8 pkt 5.

Przedsiębiorca wyjaśnił, iż dokonane zmiany obejmują wyłącznie nowe umowy zawierane od dnia wprowadzenia zmian, natomiast zmiany nie dotyczą umów zawartych przed wprowadzeniem zmian (wobec tych klientów zastosowanie ma treść wzorca sprzed zmiany). Mając na uwadze krótki okres, na jaki zawierane są umowy strona odstąpiła od procedury wprowadzenia modyfikacji w dotychczasowych umowach. Wobec powyższego strona stosuje na dzień udzielenia odpowiedzi różne wzorce umowne. Umowy w zależności od daty ich zawarcia były zawarte w oparciu o wzorce obowiązujące od 1.09.2009r., 10.09.2009r. lub od 9.10.2009r.

W piśmie z dnia 12.10.2009r. została zawarta informacja, iż na dzień jego sporządzenia, zawierane są umowy pożyczki w oparciu o wzorce umowne wprowadzone do stosowania w dniu 1.09.2009r. z późniejszymi zmianami, tj. z dnia 10.09.2009r. oraz z dnia 9.10.2009r. Pierwsza umowa została zawarta w dniu 1.09.2009r.

Na dzień wprowadzenia do stosowania nowego wzorca było realizowanych umów w ilości: pożyczki niespłacone w terminie 255 sztuk, pożyczki terminowe – 57 sztuk. Ostatnia zawarta z wykorzystaniem starego wzorca umowy zawarta została w dniu 8.08.2009r. Zgodnie z warunkami zawartych umów, pożyczki te powinny być spłacone najpóźniej do dnia 8.09.2009r. Podkreślono, iż jest to umowny termin spłaty. Znaczna część zadłużenia nie jest obsługiwana prawidłowo, w związku z czym umowny termin spłaty nie będzie pokrywał się z terminem odzyskania środków od pożyczkobiorców. Z uwagi na prośby niektórych pożyczkobiorców do pierwotnych umów pożyczki zostały zawarte ugody wydłużające termin spłaty. Przewidywany termin spłaty ostatniej pożyczki zawartej z wykorzystaniem starego wzorca umownego to 31.10.2009r. Termin ten wynika z zawartych ugód, które przedłużyły niektórym pożyczkobiorcom termin spłaty pożyczki udzielonej z wykorzystaniem starych wzorców.

Pismem z dnia 20 listopada 2009r. (Karta nr 243) zawiadomiono pełnomocnika o zakończeniu zbierania materiału dowodowego, a w wyznaczonym terminie nie skorzystał on z prawa do zapoznania się ze zgromadzonym materiałem dowodowym.

Prezes Urzędu ustalił, co następuje:

W trakcie postępowania Prezes Urzędu ustalił, że przedsiębiorca prowadzi działalność polegającą m.in. na udzielaniu krótkoterminowych pożyczek na podstawie wpisu do ewidencji działalności gospodarczej (Karta nr 8).

W umowach pożyczek zawieranych przed dniem 1.09.2009r. w oparciu o zakwestionowany wzór umowy zawarte były postanowienia (Karty nr 28-29):

pkt 4.2 „Oprocentowanie pożyczki w dniu zawarcia umowy wynosi 22% w stosunku rocznym, tj. 5,58 zł za okres trwania pożyczki”.

pkt 4.3 „Zmiana wysokości stóp procentowych oraz zmiana wysokości opłat i prowizji może nastąpić w przypadku ekonomicznie uzasadnionej potrzeby ich dostosowania do aktualnych warunków rynkowych, w razie zmiany: 1) wysokości stóp procentowych ogłaszanych przez NBP, 2) cen towarów i usług konsumpcyjnych”.

pkt 4.4 „Informacje o zmianie wysokości stóp procentowych podawane są do wiadomości pożyczkobiorcy i poręczycieli w formie pisemnej listem poleconym, w ciągu 7 dni od podjęcia stosownej decyzji przez pożyczkodawcę”.

pkt 6.1 „Od pożyczki Towarzystwo Finansowe „Jabeka” pobiera opłatę przygotowawczą w wysokości 5%, tj. 15,00 zł (słownie ...)”.

pkt 7.4 „Pożyczkobiorca zobowiązuje się uiszczyć na rzecz Pożyczkodawcy kwotę 75 zł w związku ze zrzeczeniem się przez Pożyczkodawcę prawa do przelewu wierzytelności powstałej w związku z niniejszą umową”.

pkt 7.1 „Na całkowity koszt pożyczki składają się: wszystkie koszty wraz z odsetkami, opłatami i prowizjami, które pożyczkobiorca jest zobowiązany zapłacić, co łącznie stanowi kwotę 95,58 zł (słownie: ...)”.

pkt 11.1 „W przypadku nie spłacenia pożyczki w terminie wynikającym z umowy, należność w następnym dniu staje się należnością wymagalną i od całości pożyczki pobierane są odsetki karne w kwocie 22% w stosunku rocznym, jednakże nie więcej niż czterokrotność wysokości stopy lombardowej NBP. W tej sytuacji Pożyczkodawca dochodził będzie swoich roszczeń na podstawie weksla w trybie egzekucji sądowej”.

pkt 12.1 „Pożyczkodawca powiadamia pożyczkobiorcę o wypełnieniu weksla in blanco opatrzonego klauzulą bez protestu na siedem dni przed upływem terminu płatności weksla”.

pkt 13.1 „W przypadku nie wywiązywania się przez pożyczkobiorcę ze swoich zobowiązań wynikających z niniejszej umowy, a w szczególności w pkt 11 i 12, koszty, które poniosło Towarzystwo Finansowe „Jabeka” w związku z dochodzeniem swoich należności obciążają solidarnie pożyczkobiorców. Koszty przedstawiają się następująco: koszty sądowe – ok. 30 zł, koszty egzekucji – ok. 230 zł, koszty zastępstwa procesowego w postępowaniu sądowym ok. 180 zł, koszty zastępstwa prawnego w postępowaniu egzekucyjnym ok. 45 zł”.

pkt 13.3 „Za wystawienie i wysłanie upomnienia lub wezwania do zapłaty należności pożyczkodawcy z tytułu niespłaconej pożyczki pożyczkodawca pobiera opłaty które określa Tabela opłat i prowizji (załącznik nr 1 do umowy)”.

pkt 13.3 „(...) W dniu zawarcia niniejszej umowy koszt każdego wysłanego upomnienia lub wezwania wynosi 50,00 zł, koszt wezwania wg oświadczenia 15% całej zaległej kwoty lecz nie mniej niż 85zł (załącznik nr 2 do umowy)”.

pkt 19 „W sprawach nieuregulowanych niniejszą umową, zastosowanie mają przepisy Kodeksu Cywilnego”.

pkt 20 „Wszelkie spory mogące wyniknąć z niniejszej umowy rozpatrywać będzie Sąd Rejonowy w Gliwicach”.

„Tabela opłat i prowizji:

wezwanie do zapłaty lub monit upominawczy 50 zł

Wizyta pracownika firmy 15% zaległej kwoty lecz nie mniej niż 85 zł”.

Od 1.09.2009r. stosowany był nowy wzorzec umowy pożyczki (Karty nr 73-75; 162-186). Z dniem 10.09.2009r. do stosowania został wprowadzony kolejny zmodyfikowany wzorzec umowy pożyczki, w którym jednak były stosowane takie same postanowienia jak we wzorcu w wersji z 1.09.2009r., które przytoczono poniżej (Karty nr 187-211):

pkt 4.1 „Pożyczka oprocentowana jest według stałej/zmiennej stopy procentowej obowiązującej w okresach za które naliczane są odsetki. W dniu zawarcia umowy oprocentowanie wynosi ... % w stosunku rocznym (stopa nominalna). Pożyczkobiorca pobiera odsetki tylko za faktyczny okres korzystania z pożyczki. Wysokość stopy procentowej nie może przekraczać wysokości odsetek maksymalnych w rozumieniu art. 359 §2¹ Kodeksu cywilnego”.

pkt 6.1 „Pożyczkodawca od pożyczki pobiera opłatę przygotowawczą w wysokości 5% wysokości pożyczki tj. ... zł (słownie złotych). Opłata przygotowawcza płatna jest w dniu spłaty pożyczki”.

pkt 7 „Pożyczka zostaje udzielona na następujących warunkach

1) Na całkowity koszt udzielenia pożyczki składają się:

a) opłata przygotowawcza

b) odsetki należne za cały okres kredytowania

- 2) łączna kwota wszystkich kosztów, opłat i prowizji, które ponosi Pożyczkobiorca
- 3) nominalne oprocentowanie pożyczki w dniu zawarcia umowy
- 4) rzeczywista roczna stopa oprocentowania pożyczki
- 5) koszty zabezpieczenia spłaty pożyczki
- 6) koszty ubezpieczenia spłaty pożyczki”.

pkt 8.5 „Pożyczkodawca na odrębny wniosek Pożyczkobiorcy- stanowiący załącznik do Umowy, zrzeka się prawa do dokonania przelewu swojej wierzytelności powstałej z tytułu niniejszej umowy pożyczki na osobę trzecią. Przelew może być dokonany wyłącznie za pisemną zgodą Pożyczkobiorcy. Opłata z tego tytułu wynosi ... zł i została uzgodniona z Pożyczkobiorcą, biorąc pod uwagę wysokość pożyczki i okres na jaki została zawarta Umowa. Opłata nie wchodzi w skład całkowitego kosztu kredytu”.

pkt 14.1 „W przypadku niespłacenia w terminie określonym w Umowie całości zadłużenia po 7 dniach od upływu terminu płatności Pożyczkodawca wysyła pisemnie upomnienie do Pożyczkobiorcy wzywające do uregulowania należności w nieprzekraczalnym terminie 7 dniowym, licząc od dnia doręczenia upomnienia. Kopie upomnienia wysyłane są do poręczycieli oraz innych osób będących dłużnikami Pożyczkodawcy z tytułu zabezpieczenia pożyczki. Działania windykacyjne Pożyczkodawca podejmuje po upływie 30 dni od dnia doręczenia upomnienia”.

pkt 14.2 „Przed wystąpieniem na drogę postępowania sądowego Pożyczkodawca wysyła do Pożyczkobiorcy przedsądowe wezwanie do zapłaty. Wniesienie pozwu możliwe jest po upływie 7 dni, licząc od dnia doręczenia wezwania”.

pkt 14.3 „Koszt wysłania upomnienia i przedsądowego wezwania do zapłaty określa Tabela opłat i prowizji, stanowiąca załącznik nr 1 do umowy”.

pkt 14.4 „Od zadłużenia przeterminowanego Pożyczkobiorca nalicza odsetki w wysokości czterokrotności stopy kredytu lombardowego NBP, co na dzień zawarcia umowy wynosi ... % w stosunku rocznym. Wysokość oprocentowania ulega zmianie w przypadku każdorazowej zmiany wysokości stopy kredytu lombardowego NBP. Nowa wysokość oprocentowania zadłużenia przeterminowanego obowiązuje od następnego dnia roboczego po zmianie wysokości stopy kredytu lombardowego NBP”.

Pkt 14.5 „Należności Pożyczkobiorcy z tytułu niespłaconego kredytu zaspokajane są w następującej kolejności: 1) koszty sądowe, koszty egzekucyjne oraz koszty pism do dłużnika, 2) koszty związane z windykacją terenową, 3) odsetki karne, 4) odsetki kapitałowego, 5) opłata przygotowawcza, 6) kwota niespłaconej pożyczki”.

pkt 14.6 „Opłaty i koszty związane z przymusowym dochodzeniem spłaty pożyczki określone są w załączniku nr 1 i załączniku nr 4 do Umowy”.

pkt 19 „Do umowy zastosowanie ma ustawa z dnia 20 lipca 2000 r. o kredycie konsumenckim (Dz. U. z 2001 r. Nr 100, poz. 1081 z późn . zm.)”.

Tytuł opłaty/prowizji	Wysokość
Opłata za monit upominawczy	25 zł
Opłata za wezwanie	25 zł
Opłata za zawiadomienie poręczyciela o niewykonaniu umowy przez pożyczkobiorcę	25 zł
Opłata za przedsądowe wezwanie do zapłaty	25 zł
Opłata za wezwanie do wykupu weksła	25 zł
Opłata za czynności windykacji terenowej dla kwoty wymagalnej do 249.99 zł	50 zł
Opłata za czynności windykacji terenowej dla kwoty wymagalnej od 250 do 1499.99 zł	100 zł
Opłata za czynności windykacji terenowej dla kwoty wymagalnej od 1500 do 2499.99 zł	150 zł
Opłata za czynności windykacji terenowej dla kwoty wymagalnej pow. 2500,00 zł	200 zł
Opłata za restrukturyzację zadłużenia- nieskierowanego na drogę postępowania sądowego	1-3% zadłużenia nie mniej niż 15.00 zł
Opłata za restrukturyzację zadłużenia- skierowanego na drogę	3-5% zadłużenia nie

postępowania sądowego	mniej niż 15.00 zł
Monit telefoniczny	3.00 zł
Opłata za ustalenie adresu w Wydziale Udostępniania Informacji w Departamencie Spraw Obywatelskich MSWiA	40.00 zł
Opłata za wcześniejszą spłatę pożyczki	0.00 zł

Od 9.10.2009r. stosowany był kolejny wzorzec umowy pożyczki (Karty nr 212-241). Z nowego wzorca umowy usunięte zostały pkt 8.5, pkt 7.6. Natomiast dodany został pkt 7.1.c. Tym samym pkt 7 przyjął treść:

pkt 7 „Pożyczka zostaje udzielona na następujących warunkach

1) Na całkowity koszt udzielenia pożyczki składają się:

a) opłata przygotowawcza

b) odsetki należne za cały okres kredytowania

c) ubezpieczenie na życie

2) łączna kwota wszystkich kosztów, opłat i prowizji, które ponosi Pożyczkobiorca

3) nominalne oprocentowanie pożyczki w dniu zawarcia umowy

4) rzeczywista roczna stopa oprocentowania pożyczki

5) koszt ustanowienia zabezpieczenia spłaty pożyczki”.

W postępowaniu dokonano ustaleń co do przychodu osiągniętego przez przedsiębiorcę w roku 2009r. na podstawie rocznego zeznania podatkowego (Karta nr 254).

W toku niniejszego postępowania Prezes Urzędu zważył, co następuje:

Zgodnie z art. 24 ust. 1 ustawy antymonopolowej zakazane jest stosowanie praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów. Ustawa antymonopolowa w art. 24 ust. 2 stanowi, że przez praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów rozumie się godzące w nie bezprawne działanie przedsiębiorcy, w szczególności stosowanie postanowień wzorców umów, które zostały wpisane do rejestru postanowień wzorców umowy uznanych za niedozwolone, o którym mowa w art. 479⁴⁵ Kodeksu postępowania cywilnego, naruszanie obowiązku udzielania konsumentom rzetelnej, prawdziwej i pełnej informacji, nieuczciwe praktyki rynkowe lub czyny nieuczciwej konkurencji.

W przypadku, gdy doszło do naruszenia art. 24 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, Prezes Urzędu na mocy art. 26 ust. 1 tej ustawy uznaje określoną praktykę za naruszającą zbiorowe interesy konsumentów i nakazuje zaniechanie jej stosowania.

Zgodnie z art. 27 ust. 1 i 2 ustawy antymonopolowej nie wydaje się decyzji, o której mowa w art. 26, jeżeli przedsiębiorca zaprzestał stosowania praktyki, o której mowa w art. 24. W przypadku określonym w art. 27 ust. 1 Prezes Urzędu wydaje decyzję o uznaniu praktyki za naruszającą zbiorowe interesy konsumentów i stwierdzającą zaniechanie jej stosowania.

Naruszenie interesu publicznego

Stosownie do art. 1 ust. 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów ochrona interesów przedsiębiorców i konsumentów podejmowana w ramach działań Prezesa Urzędu jest prowadzona w interesie publicznym. Działania oparte na przepisach niniejszej ustawy są zatem podejmowane w interesie publicznym, w celu ochrony interesów zbiorowości, a nie wprost poszczególnych, indywidualnych uczestników rynku. Naruszenie interesu publicznego stanowi bezwzględny warunek do uznania kompetencji Prezesa Urzędu do rozstrzygnięcia określonej sprawy. Interes publiczny zostaje naruszony wówczas, gdy oceniane działania godzą w interesy ogólnospołeczne i dotyczą szerokiego kręgu uczestników rynku i poprzez to powodują zaburzenia w jego prawidłowym funkcjonowaniu. Do naruszenia interesu publicznego dochodzi, gdy skutki określonych działań mają charakter powszechny, dotyczą wszystkich potencjalnych podmiotów na danym rynku¹.

¹ Konrad Kohutek w: „Ustawa o ochronie konkurencji i konsumentów. Komentarz”, Wolters Kluwer Polska Sp. z o.o., Warszawa 2008r., strona 47

Z uwagi na to, że w niniejszej sprawie przedmiotowa przesłanka została spełniona, istniała możliwość poddania zachowania przedsiębiorcy dalszej ocenie pod kątem stosowania przez niego praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów.

Na mocy art. 24 ust. 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów zakazane jest stosowanie praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów. Aby można było stwierdzić naruszenie art. 24 ust. 1 i 2 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów muszą kumulatywnie zostać spełnione następujące przesłanki:

- oceniane zachowanie musi być podejmowane przez podmiot będący przedsiębiorcą w rozumieniu przepisów ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów,
- praktyka musi godzić w zbiorowe interesy konsumentów,
- praktyka musi być bezprawna.

Status przedsiębiorcy

Zgodnie z art. 4 pkt. 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów przez przedsiębiorcę rozumie się przedsiębiorcę w rozumieniu przepisów o swobodzie działalności gospodarczej. Z art. 4 ust. 1 ustawy z dnia 2 lipca 2004r. o swobodzie działalności gospodarczej (tekst jedn. Dz.U. z 2007r. Nr 155, poz. 1095 ze zm.) wynika, że przedsiębiorcą jest osoba fizyczna wykonująca we własnym imieniu działalność gospodarczą. W rozważanym przypadku podmiot będący stroną postępowania bez wątplenia posiada status przedsiębiorcy, gdyż jest to osoba fizyczna prowadząca działalność gospodarczą na podstawie wpisu do ewidencji działalności gospodarczej. Zachowania niniejszego podmiotu podlegają zatem kontroli dokonywanej na gruncie ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów.

Naruszenie zbiorowych interesów konsumentów

Ustawa o ochronie konkurencji i konsumentów nie definiuje pojęcia zbiorowych interesów konsumentów, stąd przy ustalaniu jego treści należy odwołać się do orzecznictwa sądowego. Pojęcie zbiorowych interesów konsumentów zostało szeroko omówione przez Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 10.04.2008r. (sygn. akt III SK 27/07). W uzasadnieniu Sąd Najwyższy podał, iż gramatyczna wykładnia tego pojęcia prowadzi do wniosku, że chodzi o zachowanie przedsiębiorcy, które godzi w interesy grupy osób stanowiących określony zbiór. Rezultaty tej wykładni modyfikuje zastrzeżenie, że nie jest zbiorowym interesem konsumentów suma interesów indywidualnych. Sąd Najwyższy stanął na stanowisku, że przy konstruowaniu pojęcia „zbiorowego interesu konsumentów” nie można opierać się tylko i wyłącznie na tym, czy oceniana praktyka przedsiębiorcy skierowana jest do „nieoznaczonego z góry kręgu podmiotów”. Wystarczające powinno być w jego ocenie ustalenie, że zachowanie przedsiębiorcy nie jest podejmowane w stosunku do zindywidualizowanych konsumentów, lecz względem członków danej grupy (określonego kręgu podmiotów), wyodrębnionych spośród ogółu konsumentów, za pomocą wspólnego dla nich kryterium.

Sąd Najwyższy orzekł też, że „praktyką naruszającą zbiorowe interesy konsumentów jest (...) takie zachowanie przedsiębiorcy, które podejmowane jest w warunkach wskazujących na powtarzalność zachowania w stosunku do indywidualnych konsumentów wchodzących w skład grupy, do której adresowane są zachowania przedsiębiorcy, w taki sposób, że potencjalnie ofiarą takiego zachowania może być każdy konsument będący klientem lub potencjalnym klientem przedsiębiorcy”.

W rozważanym przypadku doszło do zagrożenia interesu publicznego w sposób opisany w punktach od I do IV sentencji niniejszej decyzji. Oceniane zachowania przedsiębiorcy dotyczyły szerokiego kręgu najsłabszych uczestników rynku, jakimi są konsumenci. Dotyczyły one wszystkich tych osób, które zawarły z przedsiębiorcą umowy pożyczek, jak i zagrażały interesom wszystkich jego potencjalnych kontrahentów. Rozważane działania godziły więc w zbiorowe interesy konsumentów. Stanowiły one też zakazane prawem praktyki, gdyż były podejmowane w sposób powtarzalny.

Bezprawność działań

Kolejną przesłanką, która musi być spełniona, aby było możliwe stwierdzenie naruszenia art. 24 ust. 1 i 2 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, jest bezprawność działania przedsiębiorcy rozumiana jako sprzeczność działania z powszechnie obowiązującymi

przepisami prawa. Jako „sprzeczne z prawem” należy kwalifikować zachowania sprzeczne z nakazem zawartym w ustawie, rozporządzeniu wydanym na podstawie i dla wykonania ustawy, umową międzynarodową mającą bezpośrednie zastosowanie w stosunkach wewnętrznych. Sprzeczne z prawem są czyny: zabronione i zagrożone sankcją karną, czyny zabronione pod sankcjami dyscyplinarnymi, czyny zakazane przepisami administracyjnymi lub przepisami prawa gospodarczego publicznego, czyny zabronione przepisami o charakterze cywilnym, sprzeczne z nakazami zawartymi w prawie cywilnym lub prawie administracyjnym. Bezprawność jest taką cechą działania, która polega na jego sprzeczności z normami prawa lub zasadami współżycia społecznego, bez względu na winę, a nawet świadomość sprawcy. Dla ustalenia bezprawności działania wystarczy, że określone zachowanie koliduje z przepisami prawa. /Por. Ustawa o zwalczaniu nieuczciwej konkurencji Komentarz, pod redakcją prof. dr hab. Janusza Szwejki, Wydawnictwo CH BECK, Warszawa 2000, s.117 - 118/.

Ocena bezprawności zachowania przedsiębiorcy zostanie dokonana przy omawianiu poszczególnych punktów sentencji decyzji odnoszących się do poszczególnych stosowanych przez przedsiębiorcę praktyk.

I. W zakresie punktu I sentencji decyzji oceniana praktyka dotyczyła stosowania we wzorcu umownym postanowień wzorców umów, które zostały wpisane do rejestru postanowień wzorców umowy uznanych za niedozwolone, o którym mowa w art. 479⁴⁵ K.p.c.

Sąd Okręgowy w Warszawie – Sąd Ochrony Konkurencji i Konsumentów dokonując oceny postanowienia umownego ocenia określony zapis i w momencie jego wpisania do rejestru klauzula przestaje być postanowieniem konkretnego wzorca umownego, a staje się samodzielnie funkcjonującą zasadą, która została zakwestionowana. Ze względu na rozszerzoną skuteczność klauzul (art. 479(43) K.p.c.) spełnia ona funkcję podobną do przepisów prawa.

W uchwale Sądu Najwyższego z dnia 13 lipca 2006r. (sygn. akt III SZP 3/06) Sąd stwierdził, co następuje: „Sąd Najwyższy akceptuje stanowisko doktryny, zgodnie z którym wpis postanowienia wzorca do rejestru skutkuje tym, że zakazane jest posługiwanie się wpisaną klauzulą we wszystkich wzorcach umów, pod rygorem sankcji z art. 58 kc. Potwierdza to dotychczasowe orzecznictwo Sądu Najwyższego, jak również treść przykładowego katalogu niedozwolonych postanowień umownych, który został sformułowany w oderwaniu od rodzaju umowy lub gałęzi gospodarki, w której umowa została zawarta. Za takim rozwiązaniem, obok argumentów językowo-systemowych, przemawiają także względy celowościowe i funkcjonalne, których uwzględnianie w sprawach takich jak niniejsza jest powszechnie akceptowane (zob. m.in. uchwała SN z dnia 19 grudnia 2003 r. III CZP 95/2003 OSNC 2005/2 poz. 25). Przyjęcie powyższego rozwiązania pozwala uniknąć sytuacji, w której konieczne jest prowadzenie kilku postępowań, z których każde musiałoby kończyć się identycznym rozstrzygnięciem merytorycznym. Stanowisko to znajduje również oparcie w charakterze postępowania w sprawie o uznanie postanowień wzorca umowy za niedozwolone, którego celem podstawowym jest usunięcie postanowień wzorca uznanych za niedozwolone z obrotu ze skutkiem nie tylko dla stron procesu, lecz także wobec osób trzecich (erga omnes) (uchwała z dnia 19 grudnia 2003 r. III CZP 95/2003 OSNC 2005/2 poz. 25). Przedmiotem kontroli nie jest bowiem kwestia ustalenia treści umowy w drodze wykładni, ale wyjaśnienie, czy konkretne postanowienie wzorca umownego stanowi niedozwoloną klauzulę umowną i z tej przyczyny nie wiąże nie tylko stron postępowania, ale nieograniczonego kręgu konsumentów. Chodzi tu o kontrolę abstrakcyjną, skuteczną erga omnes, nie zaś o ograniczoną w skutkach do stron wykładnię konkretnej umowy (wyrok SN z dnia 6 października 2004 r. I CK 162/2004 Monitor Prawniczy 2004/21 str. 966)”.

„Sąd Najwyższy uznaje również, iż jeżeli SOKiK uzna określoną klauzulę za niedozwoloną w wyniku przeprowadzonej kontroli abstrakcyjnej i zostanie ona wpisana do rejestru, o którym mowa w art. 479[45] § 2 kpc, to praktyki naruszającej zbiorowe interesy konsumentów w rozumieniu art. 23a ust. 2 uokik dopuszcza się każdy z przedsiębiorców, który wprowadza do stosowanych klauzul zmiany o charakterze kosmetycznym, polegające

np. na przestawieniu szyku wyrazów lub zmianie użytych wyrazów, jeżeli zmiany te nie prowadzą do zmiany istoty klauzuli”.

Pomimo, iż powyżej powołana uchwała zapadła pod rządami ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów z 2000r., to orzecznictwo to należy uznać za aktualne także w obecnym stanie prawnym. Na gruncie ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów z 2007r. rozważana kwestia została uregulowana w analogiczny sposób, a zatem nie występują różnice, które nakazywałyby odejście od ustalonej linii orzecznictwa i w konsekwencji tego odmienną ocenę prawną badanego zagadnienia.

W zakresie punktu I sentencji decyzji oceniana praktyka dotyczyła stosowania przez przedsiębiorcę we wzorcu umowy pożyczki oraz tabeli opłat i prowizji postanowień wzorców umów, które zostały wpisane do rejestru postanowień wzorców umowy uznanych za niedozwolone, o którym mowa w art. 479⁴⁵ K.p.c.

„Tabela opłat i prowizji:

wezwanie do zapłaty lub monit upominawczy 50 zł,

Wizyta pracownika firmy 15% zaległej kwoty lecz nie mniej niż 85 zł”.

Pkt 13.3 umowy pożyczki stanowi, iż „(...) W dniu zawarcia niniejszej umowy koszt każdego wysłanego upomnienia lub wezwania wynosi 50,00 zł, koszt wezwania wg oświadczenia 15% całej zaległej kwoty lecz nie mniej niż 85zł (załącznik nr 2 do umowy)”.

Postanowienie o treści jak zakwestionowane w niniejszym postępowaniu, zostało uznane za niedozwolone wyrokiem Sądu Okręgowego w Warszawie – Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów z dnia 9.10.2006r. sygn. akt XVII Amc 101/05, a do rejestru niedozwolonych postanowień wzorców umowy wpisane w dniu 3.01.2007r. pod numerem 978. W sprawie z powództwa Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów przeciwko Powszechnemu Centrum Oddłużeniowo Kredytowemu Sp. z o.o. z siedzibą w Kaliszu, Sąd uznał za niedozwolone i zakazał stosowania postanowienia w brzmieniu:

„Opłaty dodatkowe, które ponosi Zleceniodawca: - (...) - za przyznanie okresu karencji w spłacie rat na 1 miesiąc – 50 PLN - za przyznanie okresu karencji w spłacie rat na 2 miesiące – 100 PLN - za wysłanie upomnienia za zwłokę w zapłacie raty – 20 PLN - za wysłanie wezwania do zapłaty raty – 30 PLN - za wysłanie przedsądowego wezwania do zapłaty – 50 PLN - za wizytę indyktorów w związku z brakiem spłaty 2 rat – 100 PLN - (...) - za telegram informujący o zadłużeniu przeterminowanym – 30 PLN - za monit telefoniczny – 20 PLN - (...)”.

W uzasadnieniu ww. wyroku Sąd odnosząc się do ww. postanowienia stwierdził, co następuje: *„W odniesieniu do postanowienia zakwestionowanego w punkcie g) pozwu Sąd zgodził się ze stanowiskiem powoda, według którego opłaty nałożone na konsumenta w kwestionowanym postanowieniu są rażąco wygórowane.*

Zgodnie z art. 735 ust. 1 k.c. za wykonanie zlecenia zleceniobiorcy należy się wynagrodzenie, ponadto zleceniodawca zobowiązany jest zwrócić zleceniobiorcy wydatki, które ten poczynił w celu należytego wykonania zlecenia - art. 742 k.c. W przedmiotowej umowie wynagrodzenie pozwanego stanowi prowizja za zarządzanie długiem. Wysokość wprowadzonych do umowy dodatkowych opłat powinna zatem znajdować uzasadnienie w rzeczywistych nakładach jakie musi ponieść pozwany w związku z podjęciem przedmiotowych czynności. W ocenie Sądu wysokość ww. opłat ustalona została w oderwaniu od rzeczywistych nakładów pozwanego, znacznie je przewyższając. Takie postanowienie, jako sprzeczne z dobrymi obyczajami i rażąco naruszające interesy konsumenta uznać należało za niedozwolone postanowienie umowne, o którym mowa w art. 385 § 1 k.c.”.

Postanowienie o treści jak zakwestionowane w niniejszym postępowaniu, zostało uznane za niedozwolone wyrokiem Sądu Okręgowego w Warszawie – Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów z dnia 27.04.2005r. sygn. akt XVII Amc 103/04, a do rejestru niedozwolonych postanowień wzorców umowy wpisane w dniu 25.08.2006r. pod numerem 829. W sprawie z powództwa Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów przeciwko Polskiej Korporacji Finansowej Skarbiec Sp. z o.o. w Gdańsku, Sąd uznał za niedozwolone i zakazał stosowania postanowienia w brzmieniu:

„W przypadku zalegania z co najmniej dwoma ratami pożyczkodawca może również wystosować (nie częściej niż raz w tygodniu) upomnienie. Każdorazowe wystawienie upomnienia podlega opłacie w wysokości 50,00 zł”.

W ww. wyroku Sąd stwierdził, iż „pobieranie przy każdym upomnieniu konsumenta opłaty w kwocie 50 zł, która nie wynika z żadnej kalkulacji poniesionych kosztów przez pozwaną jest zbyt wygórowana”.

Konsumenci zawierając umowy pożyczek otrzymują informacje dotyczące kosztów, jakie będą musieli ponieść w sytuacji, gdy nie wywiążą się z obowiązków wynikających z umowy. W sytuacji, gdy konsument nie dokona zwrotu w określonym terminie należnych kwot, przedsiębiorca podejmie działania mające na celu ich uzyskanie. Równocześnie opłaty jakie zostaną naliczone z tego tytułu nie mogą być nadmiernie wygórowane. W powyżej powołanych wyrokach SOKiK w sposób jednoznaczny uznał, iż wysokość opłat określonych w przytoczonych postanowieniach za podejmowane przez przedsiębiorcę działania windykacyjne została określona w sposób wygórowany.

Porównując postanowienia zakwestionowane w niniejszym postępowaniu oraz wpisane do rejestru Prezes Urzędu stwierdził, co następuje.

Wzorzec umowy pożyczki określał następujące opłaty:

*wezwanie do zapłaty lub monit upominawczy 50 zł,
koszt wezwania wg oświadczenia 15% całej zaległej kwoty lecz nie mniej niż 85zł,
wizyta pracownika firmy 15% zaległej kwoty lecz nie mniej niż 85 zł.*

Natomiast Sąd uznał za bezprawne następujące opłaty:

*każdorazowe wystawienie upomnienia podlega opłacie w wysokości 50,00 zł,
za wysłanie upomnienia za zwłokę w zapłacie raty – 20 PLN ,
za wysłanie wezwania do zapłaty raty – 30 PLN,
za wysłanie przedsądowego wezwania do zapłaty – 50 PLN ,
za wizytę windykatorów w związku z brakiem spłaty 2 rat – 100 PLN.*

Porównując powyższe treści w sposób jednoznaczny można stwierdzić, iż w przedmiotowym przypadku przedsiębiorca, który stosował postanowienia zakwestionowane w niniejszym postępowaniu, pobierał opłaty od konsumentów w tych samych okolicznościach, których dotyczą klauzule wpisane do rejestru. Opłaty te były pobierane w sytuacji podjęcia przez przedsiębiorcę działań z tytułu niedokonania wpłaty należności w określonych umową terminach, tj. z tytułu wysłania wezwania do zapłaty lub upomnienia oraz wizyty windykatora. W przypadku postanowienia zakwestionowanego opłata za wezwanie do zapłaty, monit upominawczy wynosiła 50 zł. Natomiast w przypadku klauzul wpisanych do rejestru Sąd uznał za bezprawną opłatę w wysokości 20 zł. Odnosząc się do opłaty zakwestionowanej w niniejszym postępowaniu z tytułu wizyty windykatora wskazać należy, iż zakwestionowane postanowienie określało wysokość tej opłaty w korelacji do wartości zadłużenia, przy równoczesnym określeniu minimalnej jej wysokości tj. 85 zł. Tym samym, faktycznie na wysokość opłaty nie ma wpływu rzeczywisty koszt podjętych działań a jedynie wartość zadłużenia. Pomimo, iż w postanowieniu wpisanym do rejestru zostało uznane za niedozwolone pobieranie opłaty w wysokości 100 zł z tytułu wizyty windykatora, to Sąd równolegle stwierdził, iż niedopuszczalne jest naliczanie opłat w wysokości niepozostającej w korelacji z faktycznie ponoszonymi kosztami.

Biorąc pod uwagę powyższe, Prezes Urzędu uznał, iż powyżej porównane postanowienia są tożsame. Zakwestionowane w niniejszym postępowaniu postanowienia mieszczą się w hipotezach klauzul wpisanych do rejestru niedozwolonych postanowień umownych.

W trakcie postępowania przedsiębiorca dokonał zmiany treści zakwestionowanych postanowień. Wprowadzone zostały następujące wysokości opłat (Karta nr 213).

Opłata za monit upominawczy	25 zł
Opłata za wezwanie	25 zł
Opłata za zawiadomienie poręczyciela o niewykonaniu umowy przez pożyczkobiorcę	25 zł

Opłata za przedsądowe wezwanie do zapłaty	25 zł
Opłata za wezwanie do wykupu weksła	25 zł
Opłata za czynności windykacji terenowej dla kwoty wymagalnej do 249.99 zł	50 zł
Opłata za czynności windykacji terenowej dla kwoty wymagalnej od 250 do 1499.99 zł	100 zł
Opłata za czynności windykacji terenowej dla kwoty wymagalnej od 1500 do 2499.99 zł	150 zł
Opłata za czynności windykacji terenowej dla kwoty wymagalnej powyżej 2500 zł	200 zł

Nowe postanowienia określają opłaty za monit upominawczy oraz przedsądowe wezwanie do zapłaty w wysokości 25 zł. Analizując powyższe wielkości w zestawieniu z wielkościami uznanymi przez Sąd za nadmiernie wygórowane, Prezes Urzędu stwierdził, iż nadal mieszczą się one w hipotezach klauzul wpisanych do rejestru.

Ponadto w zmodyfikowanych przez przedsiębiorcę postanowieniach wysokość opłat naliczanych z tytułu wizyt windykatorów, nadal uzależniona jest wprost od wartości zadłużenia konsumenta, a więc kwoty pozostałej do spłaty. Dodatkowo na ostateczną wymagalną kwotę mają wpływ podejmowane przez przedsiębiorcę działania upominawcze. Biorąc pod uwagę powyższe, nadal, naliczane opłaty z tytułu podejmowanych przez przedsiębiorcę działań windykacyjnych nie są skorelowane z faktycznymi kosztami, a jedynie z wartością wymagalnych kwot. Istotny jest również fakt, iż tylko w jednym przypadku opłata naliczana z tytułu wizyty windykatora została określona w wysokości niższej niż 100 zł, a mianowicie, gdy przedsiębiorca podejmuje czynności windykacyjne w odniesieniu do kwoty wymagalnej nieprzekraczającej 249,99 zł.

Biorąc pod uwagę powyższe, pomimo, iż przedsiębiorca dokonał zmian w zakresie wysokości naliczanych opłat za czynności windykacyjne podejmowane przez niego, w sytuacji niewywiązania się przez konsumentów z terminowego realizowania zobowiązań, Prezes Urzędu uznał, że nadal są stosowane postanowienia tożsame z wpisanymi do rejestru, przez co przedsiębiorca narusza ekonomiczne interesy konsumentów.

Zmienione przez przedsiębiorcę postanowienia w taki sam sposób naruszają interesy konsumentów, tym samym postanowienia mieszczą się w hipotezach klauzul wpisanych do rejestru. Dlatego też uznane zostało, iż stosowana przez przedsiębiorcę praktyka jest bezprawna.

W związku z faktem, że zaistniały łącznie przesłanki, tj. bezprawność działań przedsiębiorcy oraz naruszanie zbiorowych interesów konsumentów, Prezes Urzędu uznał ocenianą praktykę za naruszającą zbiorowe interesy konsumentów.

W związku z powyższym należało orzec jak w punkcie I sentencji decyzji, tj. nakazać zaniechania stosowania praktyki polegającej na naruszaniu zbiorowych interesów konsumentów, określonej w art. 24 ust. 1 i 2 pkt 1 ustawy antymonopolowej.

Wobec powyższego orzeka się jak w pkt I sentencji decyzji.

II. W zakresie punktu II sentencji decyzji oceniana praktyka dotyczyła stosowania przez przedsiębiorcę we wzorcu umowy pożyczki postanowień wzorców umów, które zostały wpisane do rejestru postanowień wzorców umowy uznanych za niedozwolone, o którym mowa w art. 479⁴⁵ K.p.c.

Pkt 20 „*Wszelkie spory mogące wyniknąć z niniejszej umowy rozpatrywać będzie Sąd Rejonowy w Gliwicach*”.

Kwestionowane w pkt II sentencji decyzji postanowienie oraz postanowienia poniżej przytoczone wpisane do rejestru, pomimo różnic w sformułowaniu treści, mają tożsamy charakter, a skutek ich stosowania jest identyczny.

Postanowienie przytoczone poniżej zostało uznane za niedozwolone wyrokiem z dnia 4 czerwca 2003r. Sądu Okręgowego w Warszawie – Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów sygn. akt XVII Amc 60/02, a do rejestru niedozwolonych postanowień wzorców umowy wpisane w dniu 14 sierpnia 2003r. pod numerem 77, w sprawie z

powództwa Powiatowego Rzecznika Konsumentów w Bartoszycach przeciwko Europejskiemu Funduszowi Budowlanemu Sp. z o.o. we Wrocławiu. Sąd uznał za niedozwolone i zakazał stosowania postanowienia w brzmieniu:

„Strony niniejszej umowy zobowiązują się do dolożenia wszelkich starań w celu polubownego rozstrzygnięcia ewentualnych sporów. Sądem właściwym do rozstrzygania będzie sąd miejsca siedziby EFB”.

Również postanowienie przytoczone poniżej zostało uznane za niedozwolone wyrokiem z dnia 21.08.2002r. sygn. akt XVII Amc 50/01 przez Sąd Okręgowy w Warszawie – Sąd Ochrony Konkurencji i Konsumentów, a następnie wpisane do rejestru niedozwolonych postanowień wzorców umowy w dniu 14 sierpnia 2003r. pod numerem 76, w sprawie z powództwa Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów przeciwko Międzynarodowej Korporacji Gospodarczej „InCo” Sp. z o.o. w Tychach. Sąd uznał za niedozwolone i zakazał stosowania postanowienia w brzmieniu:

„Strony wykorzystają wszelkie możliwości do polubownego rozwiązania ewentualnych spraw wynikających z niniejszej umowy. Sprawy wymagające rozstrzygnięcia sądowego będą prowadzone przed Sądem Rejonowym w Tychach lub przed Sądem Okręgowym w Katowicach”.

Postanowienie o zbliżonej treści jak zakwestionowane zostało również uznane za niedozwolone wyrokiem z dnia 31 stycznia 2003r. sygn. akt XVII Amc 31/02 przez Sąd Okręgowy w Warszawie – Sąd Ochrony Konkurencji i Konsumentów, a następnie wpisane do rejestru niedozwolonych postanowień wzorców umowy w dniu 30 czerwca 2003r. pod numerem 41. W sprawie z powództwa Powiatowego Rzecznika Konsumentów w Słupcy przeciwko Sławomirowi Braszka prowadzącemu działalność gospodarczą pod firmą Przedsiębiorstwo Remontowo-Budowlane „REM-BUD” w Gnieźnie. Sąd uznał za niedozwolone i zakazał stosowania postanowienia w brzmieniu:

„Wszelkie spory wynikłe na tle zawartej umowy podlegają wyłączności sądu powszechnego dla siedziby firmy przyjmującej zamówienie”.

Oceniane postanowienie wzorca umownego stosowane przez przedsiębiorcę podobnie jak i ww. postanowienia wpisane do rejestru, na zasadzie wyłączności narzucały konsumentowi rozpoznanie sprawy przez sąd wskazany przez przedsiębiorcę, który zgodnie z ustawą nie zawsze będzie sądem właściwym miejscowo. Przykładowo w sprawach dochodzenia roszczeń odszkodowawczych od konsumenta z tytułu niewykonania lub nienależytego wykonania umowy, zgodnie z właściwością ogólną sądu, sądem właściwym byłby sąd miejsca zamieszkania konsumenta (art. 27 k.p.c.), natomiast zgodnie z właściwością przemienną sądu, sądem właściwym byłby sąd miejsca wykonania umowy (art. 34 k.p.c.). Tym samym, zarówno kwestionowane postanowienie, jak i przytoczone postanowienia wpisane do rejestru niedozwolonych postanowień umownych, mogą wyłączać rozpoznanie sprawy zarówno przez sąd właściwy według właściwości ogólnej jak i przemiennej zgodnie z przepisami kodeksu postępowania cywilnego. W związku z powyższym, postanowienia te spełniają przesłanki niedozwolonej klauzuli umownej, o której mowa w art. 385(3) pkt 23 k.c. Zgodnie bowiem z powołanym przepisem, postanowienia narzucające rozpoznanie sprawy przez sąd, który wedle ustawy nie jest miejscowo właściwy, stanowią niedozwolone postanowienia umowne. Analiza porównawcza kwestionowanego postanowienia stosowanego przez przedsiębiorcę, z wymienionymi wyżej postanowieniami uznanymi przez Sąd Okręgowy w Warszawie – Sąd Ochrony Konkurencji i Konsumentów za niedozwolone i wpisanymi do rejestru niedozwolonych klauzul umownych, wskazuje na identyczność skutków porównywanych klauzul, pomimo różnic w zakresie użytych sformułowań i wyrazów. Stąd też przyjąć należy, iż kwestionowane postanowienie mieści się w hipotezach przywołanych klauzul umownych wpisanych do rejestru niedozwolonych postanowień umowy. Dlatego też uznane zostało, iż stosowana przez przedsiębiorcę praktyka jest bezprawna.

W związku z faktem, że zaistniały łącznie przesłanki, tj. bezprawność działań przedsiębiorcy oraz naruszanie zbiorowych interesów konsumentów, Prezes Urzędu uznał ocenianą praktykę za naruszającą zbiorowe interesy konsumentów.

W trakcie przedmiotowego postępowania przedsiębiorca przedstawił kolejne zmienione wzorce umowne, które były wykorzystywane przy zawieraniu umów z konsumentami od dnia 1.09.2009r (Karty nr 162-166). Nowe wzorce umów nie zawierały zakwestionowanego postanowienia przytoczonego w pkt II sentencji decyzji.

Usunięcie z treści wzorca umowy zakwestionowanego postanowienia powoduje, iż przedsiębiorca nie narzuca konsumentowi miejsca rozpoznawania sporu przez Sąd, który wedle ustawy może nie być miejscowo właściwy.

Fakt wprowadzenia do stosowania nowych wzorców umów został potwierdzony przykładowymi umowami zawartymi od dnia 1.09.2009r. (Karty nr 162-166).

Przedsiębiorca wyjaśnił, iż w oparciu o zakwestionowany wzorzec ostatnia umowa została zawarta w dniu 8.08.2009r. Zgodnie z warunkami zawartych umów, pożyczki te powinny być spłacone najpóźniej do dnia 8.09.2009r. Terminy spłaty wynikające z umów zawartych w oparciu o kwestionowany wzorzec umowny, na podstawie zawartych ugód pomiędzy przedsiębiorcą, a konsumentami zostały wydłużone do dnia 31.10.2009r. Stąd za ostateczny termin wykonania tych umów przyjęto termin 31.10.2009r.

W związku z powyższym uzasadnione stało się uznanie na podstawie art. 27 ust. 1 i 2 ustawy antymonopolowej praktyki za naruszającą zbiorowe interesy konsumentów i stwierdzenie zaniechania jej stosowania z dniem 31.10.2009r.

Wobec powyższego orzeka się jak w pkt II sentencji.

III. W zakresie punktu III sentencji decyzji oceniana praktyka dotyczyła bezprawnego zachowania naruszającego zbiorowe interesy konsumentów polegającego na pobieraniu opłat z tytułu zawarcia umowy pożyczki w łącznej wysokości przekraczającej wartość określoną w art. 7a ustawy o kredycie konsumenckim.

Zgodnie z art. 7a ustawy o kredycie konsumenckim, łączna kwota wszystkich opłat, prowizji oraz innych kosztów związanych z zawarciem umowy o kredyt konsumencki, z wyłączeniem udokumentowanych lub wynikających z innych przepisów prawa kosztów, związanych z ustanowieniem, zmianą lub wygaśnięciem zabezpieczeń i ubezpieczeń (w tym kosztów ubezpieczenia spłaty kredytu, o którym mowa w art. 7 ust. 1 pkt 4), nie może przekroczyć 5 % kwoty udzielonego kredytu konsumenckiego.

W umowach stosowanych przez przedsiębiorcę opłata przygotowawcza została określona w wysokości 5% wartości pożyczek. Dodatkowo z tytułu udzielanych pożyczek naliczana była opłata z tytułu zrzeczenia się przez przedsiębiorcę prawa do przelewu wierzytelności powstałych w związku z zawartymi umowami. Tym samym przedsiębiorca określa należne sobie kwoty w wysokości wyższej niż 5%, a więc bezprawnej. Określenie opłat w ww. wysokości narusza interesy ekonomiczne konsumentów. Zgodnie z ustawą przedsiębiorca nie ma prawa żądać od konsumentów kwot wyższych niż 5% kwot udzielonych pożyczek.

Dokonując oceny wysokości naliczanych przez przedsiębiorcę opłat oceniono przykładową umowę dotyczącą udzielonej pożyczki w wysokości 300 zł.

Oceniana umowa pożyczki zawierała następujące postanowienia:

pkt 4.2 „Oprocentowanie pożyczki w dniu zawarcia umowy wynosi 22% w stosunku rocznym, tj. 5,58 zł za okres trwania pożyczki”;

pkt 6.1 „Od pożyczki Towarzystwo Finansowe „Jabeka” pobiera opłatę przygotowawczą w wysokości 5%, tj. 15,00 zł (słownie ...)”;

pkt 7.4 „Pożyczkobiorca zobowiązuje się uiszczyć na rzecz Pożyczkodawcy kwotę 75 zł w związku ze zrzeczeniem się przez Pożyczkodawcę prawa do przelewu wierzytelności powstałej w związku z niniejszą umową”;

pkt 7.1 „Na całkowity koszt pożyczki składają się: wszystkie koszty wraz z odsetkami, opłatami i prowizjami, które pożyczkobiorca jest zobowiązany zapłacić, co łącznie stanowi kwotę 95,58 zł (słownie: ...)” (Karty nr 28-29).

Z powyższych postanowień wynikało, iż łączna wartość kosztów, o których mowa w art. 7a ustawy o kredycie konsumenckim wynosiła 90 zł, co stanowiło 30% pożyczki. Na ww. kwotę składały się opłata przygotowawcza w wysokości 5% co dało 15 zł oraz opłata z tytułu zrzeczenia się przez Pożyczkodawcę prawa do przelewu wierzytelności powstałej w związku z umową w wysokości 75 zł. Zgodnie z ustawą o kredycie konsumenckim za bezprawne należy uznać żądanie od konsumentów zapłaty kosztów wynikających z zawartych umów przekraczających 5% wartości samych pożyczek. Tym samym przedsiębiorca pobierał opłaty i prowizje w bezprawnej wysokości. Pobranie tak wysokich opłat z tytułu udzielonej pożyczki jest bezprawne zgodnie z art. 7a ustawy o kredycie konsumenckim.

W związku z faktem, że zaistniały łącznie przesłanki, tj. bezprawność działań przedsiębiorcy oraz naruszanie zbiorowych interesów konsumentów, Prezes Urzędu uznał ocenianą praktykę za naruszającą zbiorowe interesy konsumentów.

W trakcie przedmiotowego postępowania przedsiębiorca kilkakrotnie modyfikował wzorzec umowy. Ostatni przedstawiony przez przedsiębiorcę wzorzec umowy pożyczki stosowany od 9.10.2009r. przewiduje tylko obowiązek zapłaty kosztów związanych z naliczaniem opłaty przygotowawczej w wysokości 5% udzielanej pożyczki, natomiast nie przewiduje pobierania opłaty z tytułu zrzeczenia się przez Pożyczkodawcę prawa do przelewu wierzytelności powstałej w związku z zawartą umową (Karta nr 212-213). Analiza postanowień nowego wzorca umowy pożyczki wykazała, iż przedsiębiorca nie pobiera opłat związanych z zawarciem umowy, w wysokości przekraczającej 5% wartości pożyczki, o której mowa w art. 7a ustawy o kredycie konsumenckim. Przedmiotowa zmiana powoduje, iż w oparciu o przedstawione dokumenty, należało stwierdzić, iż przedsiębiorca zaniechał stosowania zarzucanej praktyki określonej w pkt III sentencji decyzji.

Przedsiębiorca wyjaśnił, iż w oparciu o zakwestionowany wzorzec ostatnia umowa została zawarta w dniu 8.08.2009r. Zgodnie z warunkami zawartych umów, pożyczki te powinny być spłacone najpóźniej do dnia 8.09.2009r. Terminy spłat wynikające z umów zawartych w oparciu o kwestionowany wzorzec umowy, na podstawie zawartych ugód pomiędzy przedsiębiorcą a konsumentami zostały wydłużone do dnia 31.10.2009r. Stąd za ostateczny termin wykonania tych umów przyjęto 31.10.2009r.

W związku z powyższym uzasadnione stało się uznanie na podstawie art. 27 ust. 1 i 2 ustawy antymonopolowej praktyki za naruszającą zbiorowe interesy konsumentów i stwierdzenie zaniechania jej stosowania z dniem 31.10.2009r.

Wobec powyższego orzeka się jak w pkt III sentencji.

IV. W zakresie punktu IV sentencji decyzji oceniana praktyka dotyczyła naruszania przez przedsiębiorcę obowiązku udzielania konsumentom rzetelnej, prawdziwej i pełnej informacji co do przepisów, które mają zastosowanie do umów pożyczek zawieranych z konsumentami przez zastrzeżenie, iż w sprawach nieuregulowanych umową zastosowanie mają przepisy kodeksu cywilnego, bez równoczesnego powołania ustawy o kredycie konsumenckim.

W treści wzorca umowy oraz realizowanych umowach zawarte było postanowienie o treści:

Pkt 19 „*W sprawach nieuregulowanych niniejszą umową, zastosowanie mają przepisy Kodeksu Cywilnego*”.

Zgodnie z art. 1 ustawy o kredycie konsumenckim ustawa reguluje zasady i tryb zawierania umów o kredyt konsumencki, zasady ochrony konsumenta, który zawarł umowę o kredyt konsumencki oraz obowiązki przedsiębiorcy, który udzielił kredytu konsumenckiego. Art. 2 ust. 1 ww. ustawy o kredycie konsumenckim stanowi, iż przez umowę o kredyt konsumencki rozumie się umowę, na mocy której przedsiębiorca w zakresie swojej działalności, zwany dalej „kredytodawcą”, udziela lub daje przyrzeczenie udzielenia konsumentowi kredytu w jakiegokolwiek postaci. Art. 2 ust. 2 pkt 2 tej ustawy stanowi, iż za

umowę o kredyt konsumencki uważa się m.in. umowę pożyczki. Zgodnie natomiast z art. 3 ust. 1 pkt 1 i 3 ustawy o kredycie konsumencki, ustawy nie stosuje się do umów o kredyt konsumencki o wysokości większej niż 80 000 zł albo równowartości tej kwoty w innej walucie niż waluta polska; wartość waluty obcej oblicza się według średniego kursu ogłaszanego przez Narodowy Bank Polski dla danej waluty, obowiązującego w dniu poprzedzającym dzień zawarcia umowy, a także do umów na mocy których konsument nie jest zobowiązany do zapłaty oprocentowania ani innych kosztów związanych z udzieleniem lub spłatą kredytu konsumenckiego.

Ze względu na charakter udzielanych przez przedsiębiorcę pożyczek oraz warunki umów pożyczek, Prezes Urzędu stwierdził, iż podlegają one reżimowi ustawy o kredycie konsumenckim. Ustawa o kredycie konsumenckim ma charakter podstawowy, natomiast w zakresie w niej nieuregulowanym zastosowanie mają przepisy kodeksu cywilnego. Zgodnie z art. 17 ustawy o kredycie konsumenckim postanowienia umowne nie mogą wyłączać ani ograniczać uprawnień konsumenta przewidzianych w ustawie, także w razie dokonania wyboru prawa obcego. W takich przypadkach stosuje się przepisy ustawy. Pomimo, iż w powyżej przytoczonym postanowieniu nie powołano się na przepisy prawa obcego, jednak zasugerowano konsumentom, iż dokumentem prawnym regulującym tego typu stosunek umowny jest wyłącznie kodeks cywilny. Konsumentom analizując przedmiotową informację mogą mieć przeświadczenie, iż w zakresie nieuregulowanym umową zastosowanie mają wyłącznie przepisy kodeksu cywilnego. Tymczasem najpierw powinni sięgnąć do ustawy o kredycie konsumenckim, a dopiero w sytuacji, gdy nie znajdą w niej rozstrzygnięcia, powinni sprawdzić przepisy ogólne. W każdym przypadku istnienia przepisów szczególnych, w sytuacji gdy przedsiębiorca sugeruje, jakie przepisy mają zastosowanie do zawieranych umów, powinien być powołany przepis szczególny. Brak tego powoduje, iż podane informacje można uznać za niepełne, nierzetelne oraz nieprawdziwe, gdyż sugerują, iż nie istnieją żadne przepisy szczególne mające zastosowanie do zawartych umów pożyczek. W konsekwencji braku pełnej, rzetelnej i prawdziwej informacji o ustawie, która ma pierwszeństwo zastosowania przy realizowanych umowach, konsumenci nie będą weryfikować sposobu interpretacji warunków umowy dokonywanej przez przedsiębiorców zarówno w zakresie swoich praw i obowiązków, ale również praw i obowiązków przedsiębiorcy.

Dlatego też odesłanie zawarte we wzorcu umownym do stosowania wyłącznie kodeksu cywilnego zostało uznane za bezprawne oraz naruszające interesy ekonomiczne konsumentów.

W związku z faktem, że zaistniały łącznie przesłanki, tj. bezprawność działań przedsiębiorcy oraz naruszenie zbiorowych interesów konsumentów, Prezes Urzędu uznał ocenianą praktykę za naruszającą zbiorowe interesy konsumentów.

W trakcie przedmiotowego postępowania, przedsiębiorca kilkakrotnie modyfikował wzorzec umowy pożyczki. Pierwszy zmodyfikowany wzorzec umowny był wykorzystywany przy zawieraniu umów z konsumentami od dnia 1.09.2009r. (Karty nr 162-166). Nowe wzorce umów nie zawierały postanowienia przytoczonego w pkt IV sentencji decyzji. Powyżej przytoczone postanowienie zostało usunięte z treści umowy i zastąpione treścią pkt 19 „Do umowy zastosowanie ma ustawa z dnia 20 lipca 2000r. o kredycie konsumenckim (Dz. U. z 2001r. Nr 100, poz. 1081 z późn. zm.)”. Na podstawie powyższej informacji konsumenci są w stanie bez podejmowania nadmiernie uciążliwych działań ustalić podstawowe źródło prawa, które reguluje warunki zawartych przez nich umów. Pomimo omyłki co do roku z którego pochodzi przedmiotowa ustawa, konsument otrzymuje najistotniejszą informację o istnieniu ustawy o kredycie konsumenckim.

Biorąc pod uwagę powyższą analizę Prezes Urzędu stwierdził, iż aktualnie nie można uznać, iż stosowana praktyka dotycząca sformułowania treści umów pożyczek narusza obowiązek udzielania konsumentom rzetelnej, prawdziwej i pełnej informacji w ocenianym zakresie.

Fakt wprowadzenia do stosowania nowych wzorców umów został potwierdzony przykładowymi umowami zawartymi od dnia 1.09.2009r. (Karty nr 162-166).

Przedsiębiorca wyjaśnił, iż w oparciu o zakwestionowany wzorzec ostatnia umowa została zawarta w dniu 8.08.2009r. Zgodnie z warunkami zawartych umów, pożyczki powinny być spłacone najpóźniej do dnia 8.09.2009r. Terminy spłat wynikające z umów zawartych w oparciu o kwestionowany wzorzec umowy, na podstawie zawartych ugód pomiędzy przedsiębiorcą a konsumentami zostały wydłużone do dnia 31.10.2009r. Stąd za ostateczny termin wykonania tych umów przyjęto termin 31.10.2009r.

W związku z powyższym uzasadnione stało się uznanie na podstawie art. 27 ust. 1 i 2 ustawy antymonopolowej, praktyki za naruszającą zbiorowe interesy konsumentów i stwierdzenie zaniechania jej stosowania z dniem 31.10.2009r.

Wobec powyższego orzeka się jak w pkt IV sentencji.

V. Zgodnie z art. 105 § 1 k.p.a., gdy postępowanie z jakiegokolwiek przyczyny stało się bezprzedmiotowe, organ administracji publicznej wydaje decyzję o umorzeniu postępowania. Bezprzedmiotowość postępowania administracyjnego, o której mowa w art. 105 § 1 k.p.a. oznacza, że brak jest któregoś z elementów pozwalających na rozstrzygnięcie sprawy co do jej istoty. Bezprzedmiotowość postępowania wynikać może zarówno z przyczyn podmiotowych (np. śmierć strony, ustanie bytu prawnego osoby prawnej), jak i przedmiotowych (np. w przypadku stwierdzenia, że organ który wszczął postępowanie na żądanie strony, nie jest właściwy do jego prowadzenia, gdy strona wnosi o wydanie decyzji tożsamej w decyzją uprzednią).

Zgodnie z art. 83 ww. ustawy, w sprawach nieuregulowanych w ustawie do postępowania przed Prezesem Urzędu stosuje się przepisy ustawy z dnia 14 czerwca 1960 r. - Kodeks postępowania administracyjnego, z zastrzeżeniem art. 84. Biorąc pod uwagę powyższe, w sytuacji rozstrzygnięcia innego, niż przewiduje ustawa o ochronie konkurencji i konsumentów, zastosowanie mają przepisy kodeksu postępowania administracyjnego. W związku z powyższym zastosowanie ma powyżej przytoczony art. 105 § 1 k.p.a.

Ad. V.1 W przedmiotowym przypadku postępowanie w sprawie podejrzenia podejmowania przez ww. przedsiębiorcę, bezprawnego zachowania noszącego znamię praktyki naruszającej zbiorowe interesy konsumentów, co mogło stanowić naruszenie art. 24 ust. 1 i 2 pkt 2 przywołanej na wstępie ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, polegało na naruszaniu obowiązku udzielania konsumentom rzetelnej, prawdziwej i pełnej informacji poprzez zredagowanie treści umów pożyczki, w sposób naruszający ww. ustawę o kredycie konsumenckim z uwagi na brak informacji o wszystkich skutkach uchybienia postanowieniom dotyczącym zasad i terminu spłaty pożyczki zgodnie z art. 4 ust. 2 pkt 12 ustawy o kredycie konsumenckim, tj. o obowiązku wezwania konsumenta do zapłaty zaległych zobowiązań w terminie nie krótszym niż 7 dni od otrzymania wezwania pod rygorem wypowiedzenia umowy w terminie nie krótszym niż 30 dni.

Zgodnie z art. 4 ust. 1 ustawy o kredycie konsumenckim, umowa o kredyt konsumencki powinna być zawarta na piśmie, chyba że odrębne przepisy przewidują inną szczególną formę. Kredytodawca jest obowiązany niezwłocznie doręczyć konsumentowi egzemplarz umowy. Umowa powinna zawierać informację o skutkach uchybienia postanowieniom dotyczącym zasad i terminu spłaty kredytu (art. 4 ust. 2 pkt 12 tejże ustawy). Art. 14 ustawy o kredycie konsumenckim stanowi, iż jeżeli konsument nie zapłacił w terminach określonych w umowie pełnych rat kredytu za co najmniej dwa okresy płatności, kredytobiorca może wypowiedzieć umowę po uprzednim wezwaniu konsumenta, w trybie określonym w umowie kredytowej, do zapłaty zaległych rat lub części w terminie nie krótszym niż 7 dni od otrzymania wezwania pod rygorem wypowiedzenia umowy. Termin wypowiedzenia nie może być krótszy niż 30 dni.

Tym samym ustawa o kredycie konsumenckim określa szczegółowo okoliczności przy zaistnieniu których przedsiębiorca ma obowiązek wezwać konsumenta, do zapłaty zaległych rat lub części w terminie nie krótszym niż 7 dni od otrzymania wezwania pod rygorem wypowiedzenia umowy. Termin wypowiedzenia nie może być krótszy niż 30 dni. Działania

te mogą być podjęte przez przedsiębiorcę w sytuacji, gdy konsument nie zapłacił w terminach określonych w umowie pełnych rat kredytu za co najmniej dwa okresy płatności. Przedsiębiorca może wezwać konsumenta do ich zapłaty pod rygorem wypowiedzenia umowy.

Oceniane umowy pożyczek zawierane przez przedsiębiorcę z wykorzystaniem wzorca umownego zakwestionowanego we wszczęciu postępowania zawierają następujące postanowienia. Zgodnie z pkt 2 umowy pożyczki „pożyczka udzielona jest na okres od do ... (... dni). Pkt 5 umowy pożyczki stanowi, iż „Pożyczkobiorca zobowiązuje się dokonać całkowitej spłaty pożyczki wraz z odsetkami, prowizją i opłatami jednorazowo w wysokości ... zł (słownie: ...) w terminie do dnia ...r. na rachunek” (Karta nr 32). Biorąc pod uwagę powyższe treści umowy pożyczek są zawierane na krótki okres i spłacane w określonym w umowie terminie jednorazowo. Dlatego też w przedmiotowym przypadku nie powstaje po stronie przedsiębiorcy obowiązek uprzedniego wezwania do spłaty należności z tytułu pożyczki pod rygorem wypowiedzenia umowy, ponieważ pożyczka spłacana jest jednorazowo, a więc w momencie upływu terminu płatności udzielona pożyczka staje się w całości wymagalna. W związku z przedmiotowymi okolicznościami przedsiębiorca nie ma możliwości wysłania wezwania do spłaty należności pod rygorem wypowiedzenia umowy.

Na podstawie powyższej analizy, Prezes Urzędu stwierdził, iż brak jest podstaw do stwierdzenia, iż stosowana praktyka w zakresie objętym postępowaniem jest bezprawna.

W związku z faktem, że nie zaistniała przesłanka bezprawności działań przedsiębiorcy, Prezes Urzędu uznał za zasadne umorzyć postępowanie w niniejszym zakresie.

Ad. V.2 W przedmiotowym przypadku postępowanie w sprawie podejrzenia podejmowania przez ww. przedsiębiorcę, bezprawnego zachowania noszącego znamię praktyki naruszającej zbiorowe interesy konsumentów, co mogło stanowić naruszenie art. 24 ust. 1 i 2 pkt 2 przywołanej na wstępie ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, polegało na naruszaniu obowiązku udzielania konsumentom rzetelnej, prawdziwej i pełnej informacji poprzez zredagowanie treści umowy w sposób naruszający obowiązek podawania informacji o wszystkich skutkach uchybienia postanowieniom dotyczącym zasad i terminu spłaty kredytu zgodnie z art. 4 ust. 2 pkt 5 ustawy o kredycie konsumenckim, tj. warunkach zmiany wysokości opłat i prowizji oraz innych kosztów związanych z udzieleniem kredytu, w tym opłaty za rozpatrzenie wniosku kredytowego oraz przygotowanie i zawarcie umowy kredytowej, zwanej dalej „*opłatą przygotowawczą*”, będących elementami całkowitego kosztu kredytu.

Zgodnie z art. 4 ust. 2 pkt 5 ustawy o kredycie konsumenckim umowa powinna określać następujące elementy: opłaty i prowizje oraz inne koszty związane z udzieleniem kredytu, w tym opłatę za rozpatrzenie wniosku kredytowego oraz przygotowanie i zawarcie umowy kredytowej, zwaną dalej „*opłatą przygotowawczą*”, będące elementem całkowitego kosztu kredytu, oraz warunki ich zmiany. Natomiast wymóg podawania w umowach informacji o skutkach uchybienia postanowieniom dotyczącym zasad i terminu spłaty kredytu wynika z art. 4 ust. 2 pkt 12 ustawy o kredycie konsumenckim.

Biorąc pod uwagę, iż zgodnie z powyżej przytoczonymi przepisami ustawy o kredycie konsumenckim, ocena czy przedsiębiorca naruszył obowiązek udzielania konsumentom informacji o wszystkich skutkach uchybienia postanowieniom dotyczącym zasad i terminu spłaty kredytu powinna być dokonana przez pryzmat art. 4 ust. 2 pkt 12 ustawy, a nie art. 4 ust. 2 pkt 5 ustawy, przedmiotowe postępowanie należy uznać za bezprzedmiotowe.

Na podstawie powyższej analizy Prezes Urzędu stwierdził, iż kwestionowana w niniejszym postępowaniu treść umowy nie może podlegać ocenie w powyżej powołanym zakresie. Biorąc pod uwagę przesłanki podane w powyższym uzasadnieniu, Prezes Urzędu stwierdził, iż brak jest podstaw do stwierdzenia, iż stosowana praktyka w zakresie objętym postępowaniem jest bezprawna.

W związku z faktem, że nie zaistniała przesłanka bezprawności działań przedsiębiorcy, Prezes Urzędu uznał za zasadne umorzyć postępowanie w niniejszym zakresie.

Wobec powyższego orzeka się jak w pkt V sentencji decyzji.

VI. Zgodnie z art. 106 ust. 1 pkt 4 ustawy antymonopolowej Prezes Urzędu może skorzystać z uprawnienia do nałożenia na przedsiębiorcę stosującego praktyki naruszające zbiorowe interesy konsumentów kary pieniężnej w wysokości nie większej niż 10% przychodu osiągniętego w roku rozliczeniowym poprzedzającym rok nałożenia kary. Kara taka może być nałożona bez względu na to, czy przedsiębiorca dopuścił się naruszania celowo, czy też nieumyślnie. Stosownie do art. 111 ustawy antymonopolowej przy ustalaniu wysokości kar pieniężnych, w tym kar określonych w art. 106 tej ustawy, należy uwzględnić w szczególności okres, stopień oraz okoliczności naruszania przepisów ustawy, a także uprzednie naruszanie przepisów ustawy.

Należy także podnieść, iż w ocenie Prezesa Urzędu brzmienie art. 106 ust. 1 pkt 4 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów pozwala na nałożenie odrębnych kar pieniężnych za poszczególne naruszania stwierdzone w niniejszej decyzji. Zgodnie bowiem z przedmiotowym przepisem Prezes Urzędu może nałożyć karę pieniężną na przedsiębiorcę, jeżeli ten dopuścił się naruszania art. 24 ww. ustawy, z czego wynika, że określona w tym przepisie kara może dotyczyć każdego naruszania stwierdzonego względem danego przedsiębiorcy. W ocenie Prezesa Urzędu zastosowanie takiego rozwiązania jest pożądane z tego względu, iż pozwala na uwzględnienie przy nakładaniu kar w sposób zindywidualizowany wszystkich okoliczności związanych ze stosowaniem określonych naruszeń, które mogą różnić pod wieloma względami (np. wagą naruszenia, zasięgiem oddziaływania praktyki, skutkami, jakie praktyka wywołuje na rynku i ich dotkliwością dla kontrahentów, czasem jej trwania itp.), a tym samym pozwala na nałożenie kary adekwatnej do danego naruszenia.

Kara nakładana przez Prezesa Urzędu na przedsiębiorcę, który dopuścił się stosowania praktyki naruszającej zbiorowe interesy konsumentów służy podkreśleniu naganności ocenianego zachowania. Zawodowy (profesjonalny) charakter świadczenia usług wymaga prowadzenia działalności w sposób zapewniający poszanowanie dobrych obyczajów oraz słuszych interesów konsumentów, co wiąże się z respektowaniem obowiązujących przepisów prawa.

Podstawą obliczenia wysokości niniejszych kar jest przychód osiągnięty przez przedsiębiorcę w roku rozliczeniowym poprzedzającym rok nałożenia kary, tj. w 2009r. (Karta nr 254). Przychód osiągnięty przez przedsiębiorcę w 2009r. wyniósł [*tajemnica przedsiębiorstwa*] (pkt I.1 Załącznika), w związku z czym maksymalna kara, jaka mogłaby w niniejszym przypadku zostać wymierzona, to [*tajemnica przedsiębiorstwa*] (pkt I.2 Załącznika).

VI.1 Prezes Urzędu uznał, iż w okolicznościach niniejszej sprawy istnieją podstawy do nałożenia na przedsiębiorcę kary pieniężnej z tytułu naruszania stwierdzonego w pkt I sentencji decyzji tj. z tytułu stosowania we wzorcu umowy pożyczki postanowień wpisanych do rejestru postanowień wzorców umowy uznanych za niedozwolone, o którym mowa w art. 479⁴⁵ K.p.c.

Zakwestionowane postanowienia uprawniały przedsiębiorcę do żądania od konsumentów nadmiernie wysokich opłat z tytułu wysyłanych upomnień, wezwań oraz wizyt windykatów. Postanowienia te uprawniały przedsiębiorcę do przysporzenia sobie korzyści z tytułu wysokości pobieranych opłat. Biorąc pod uwagę fakt, iż wykorzystywanie zakwestionowanych postanowień umownych narusza interesy konsumentów Prezes Urzędu za celowe uznał nałożenie na przedsiębiorcę kary pieniężnej, o jakiej mowa w art. 106 ust. 1 pkt 4 ustawy antymonopolowej.

Ustalając wysokość kary Prezes Urzędu wziął pod uwagę bezpośredni wpływ stosowania zakwestionowanej praktyki na pogorszenie się sytuacji konsumentów w stosunku

do praw przyznanych im przez przepisy prawa i równocześnie możliwość uzyskania przez przedsiębiorcę nieuzasadnionych korzyści finansowych.

Nakładając karę pieniężną określoną w art. 106 ust. 1 pkt 4 uokik, Prezes Urzędu bierze pod uwagę spełnienie przesłanki określonej w ww. przepisie tj. uznanie, iż naruszenie dokonane było co najmniej nieumyślnie. Konieczność wzięcia pod uwagę przesłanki winy w przypadku stosowania kar pieniężnych określonych w art. 106 ust. 1 pkt 4 uokik wynika bezpośrednio z treści tego przepisu. Z dostarczonych przez przedsiębiorcę dokumentów wynika, iż przedsiębiorca prowadzi działalność gospodarczą od 1995r. (Karta nr 8). Tym samym przedsiębiorca o tak długoletnim stażu prowadzenia działalności, powinien mieć świadomość o istnieniu rejestru niedozwolonych postanowień umownych oraz konsekwencji stosowania postanowień uznanych przez Sąd, za niedozwolone i wpisanych do rejestru niedozwolonych postanowień umownych.

W kontekście analizy wagi stwierdzonego naruszenia wzięto także pod uwagę okres stosowania zakwestionowanej praktyki, tj. od 26 lutego 2009r. (Karta nr 23). Ponieważ pomimo dokonania zamiany treści umów zakwestionowana praktyka nadal jest stosowana, okres stosowania przedmiotowej praktyki przekracza rok, można uznać, iż jest ona stosowana długotrwale.

W oparciu o osiągnięty przez przedsiębiorcę przychód ustalono kwotę bazową stanowiącą punkt wyjścia dla dalszych obliczeń. W przypadku zakwestionowanej praktyki w pkt I sentencji decyzji, łączną kwotę bazową ustalono na poziomie 595 PLN (słownie złotych: pięćset dziewięćdziesiąt pięć), co stanowi [*tajemnica przedsiębiorstwa*] (pkt II.1.a Załącznika) przychodu osiągniętego przez przedsiębiorcę.

Wyliczając ostateczny wymiar kary, brak było okoliczności, które Prezes Urzędu mógłby uznać za okoliczności łagodzące oraz obciążające.

W związku z powyższym ustalono wysokość kary na kwotę 595 PLN (słownie złotych: pięćset dziewięćdziesiąt pięć), co stanowi [*tajemnica przedsiębiorstwa*] (pkt II.1.b Załącznika) osiągniętego przez przedsiębiorcę w 2009r. przychodu oraz [*tajemnica przedsiębiorstwa*] (pkt II.1.c Załącznika) maksymalnego wymiaru kary przewidzianego w art. 106 ust. 1 pkt 4 ustawy antymonopolowej. Jest ona adekwatna do stopnia naruszania przepisów ww. ustawy i współmierna do możliwości finansowych przedsiębiorcy. Prezes Urzędu uznał, że orzeczona kara powinna pełnić funkcję dyscyplinującą i prewencyjną tak, aby zapobiec w przyszłości stosowaniu podobnych naruszeń. Niniejsza kara powinna pełnić również funkcję edukacyjną i wychowawczą, a także podkreślać naganność zakwestionowanych w niniejszym postępowaniu zachowań przedsiębiorcy.

Wobec powyższego orzeczono, jak w pkt VI.1 sentencji niniejszej decyzji.

VI.2 Prezes Urzędu uznał, iż w okolicznościach niniejszej sprawy istnieją podstawy do nałożenia na przedsiębiorcę kary pieniężnej z tytułu naruszenia stwierdzonego w pkt II sentencji decyzji tj. z tytułu stosowania we wzorcu umowy pożyczki postanowienia wpisanego do rejestru postanowień wzorców umowy uznanych za niedozwolone, o którym mowa w art. 479⁴⁵ K.p.c.

Zakwestionowane postanowienie dotyczyło narzucenia rozpoznania sprawy przez sąd, który wedle ustawy może nie być miejscowo właściwy. Biorąc pod uwagę fakt, iż wykorzystywanie zakwestionowanego postanowienia umownego naruszało interesy konsumentów Prezes Urzędu za celowe uznał nałożenie na przedsiębiorcę kary pieniężnej, o jakiej mowa w art. 106 ust. 1 pkt 4 ustawy antymonopolowej.

Nakładając karę pieniężną określoną w art. 106 ust. 1 pkt 4 uokik, Prezes Urzędu bierze pod uwagę spełnienie przesłanki określonej w ww. przepisie tj. uznanie, iż naruszenie dokonane było co najmniej nieumyślnie. Konieczność wzięcia pod uwagę przesłanki winy w przypadku stosowania kar pieniężnych określonych w art. 106 ust. 1 pkt 4 uokik wynika bezpośrednio z treści tego przepisu. Z dostarczonych przez przedsiębiorcę dokumentów wynika, iż przedsiębiorca prowadzi działalność gospodarczą od 1995r. (Karta nr 8). Tym samym przedsiębiorca o tak długoletnim stażu prowadzenia działalności, powinien mieć świadomość o istnieniu rejestru niedozwolonych postanowień umownych oraz konsekwencji

stosowania postanowień uznanych przez Sąd, za niedozwolone i wpisanych do rejestru niedozwolonych postanowień umownych.

W kontekście analizy wagi stwierdzonego naruszenia wzięto także pod uwagę okres stosowania zakwestionowanej praktyki, tj. od 26 lutego 2009r. (Karta nr 23). Ponieważ uznano, iż przedsiębiorca zaniechał stosowania zakwestionowanej praktyki z dniem 31.10.2009r., okres stosowania przedmiotowej praktyki nie przekracza roku, nie można uznać, iż była ona stosowana długotrwale.

Wyliczając wysokość kar, w tym określając wagę naruszenia Prezes Urzędu wziął pod uwagę bezpośredni wpływ stosowania zakwestionowanej praktyki na pogorszenie się sytuacji konsumentów w stosunku do praw przyznanych im przez przepisy prawa.

W oparciu o osiągnięty przez przedsiębiorcę przychód ustalono kwotę bazową stanowiącą punkt wyjścia dla dalszych obliczeń. W przypadku zakwestionowanej praktyki w pkt II sentencji decyzji kwotę bazową ustalono na poziomie 178 PLN (słownie złotych: sto siedemdziesiąt osiem), co stanowi [tajemnica przedsiębiorstwa] (pkt II.2.a Załącznika) przychodu osiągniętego przez przedsiębiorcę.

Wyliczając ostateczny wymiar kary, Prezes Urzędu wziął pod uwagę okoliczności łagodzące. Istotne jest, iż w odpowiedzi na zawiadomienie o wszczęciu postępowania przedsiębiorca zmodyfikował przedmiotowy wzorzec umowy, w oparciu o który zawiera umowy z konsumentami. Wprowadzone zmiany umów zostały uznane za wystarczające do stwierdzenia zaniechania stosowania praktyki. Obliczając ostateczny wymiar kary Prezes Urzędu uwzględnił przedmiotową przesłankę. Procent obniżen zastosowanych z uwagi na występujące w sprawie okoliczności łagodzące wyniósł w przypadku postanowienia zakwestionowanego w pkt II sentencji decyzji 30%.

W związku z powyższym ustalono wysokość kary na kwotę 125 PLN (słownie złotych: sto dwadzieścia pięć), co stanowi [tajemnica przedsiębiorstwa] (pkt II.2.b Załącznika) osiągniętego przez przedsiębiorcę w 2009r. przychodu oraz [tajemnica przedsiębiorstwa] (pkt II.2.c Załącznika) maksymalnego wymiaru kary przewidzianego w art. 106 ust. 1 pkt 4 ustawy antymonopolowej. Jest ona adekwatna do stopnia naruszenia przepisów ww. ustawy i współmierna do możliwości finansowych przedsiębiorcy. Prezes Urzędu uznał, że orzeczona kara powinna pełnić funkcję dyscyplinującą i prewencyjną tak, aby zapobiec w przyszłości stosowaniu podobnych naruszeń. Niniejsza kara powinna pełnić również funkcję edukacyjną i wychowawczą, a także podkreślać naganność zakwestionowanych w niniejszym postępowaniu zachowań przedsiębiorcy.

Wobec powyższego orzeczono, jak w pkt VI.2 sentencji niniejszej decyzji.

VI.3 Prezes Urzędu uznał, iż w okolicznościach niniejszej sprawy istnieją podstawy do nałożenia na przedsiębiorcę kary pieniężnej z tytułu naruszenia stwierdzonego w pkt III sentencji decyzji przez żądanie od konsumentów zapłaty z tytułu zawarcia umowy opłat w wysokości przekraczającej wartość określoną w art. 7a ustawy o kredycie konsumenckim co narusza interesy konsumentów w zakresie określonym w uzasadnieniu stosowania praktyki. Przedsiębiorca z tytułu zawarcia umowy pożyczki pobierał od konsumentów kwoty w wyższej wysokości, niż zezwalają na to przepisy prawa.

Biorąc pod uwagę fakt, iż wykorzystywanie zakwestionowanej praktyki naruszało interesy konsumentów Prezes Urzędu za celowe uznał nałożenie na przedsiębiorcę kary pieniężnej, o jakiej mowa w art. 106 ust. 1 pkt 4 ustawy antymonopolowej.

W przedmiotowym przypadku ustalając wyjściowy poziom kary pieniężnej wzięto pod uwagę naturę naruszeń. Wyznaczając wagę naruszenia Prezes Urzędu wziął pod uwagę bezpośredni wpływ stosowania zakwestionowanej praktyki na pogorszenie się sytuacji konsumentów w stosunku do praw przyznanych im przez przepisy prawa i równocześnie możliwość uzyskania przez przedsiębiorcę nieuzasadnionych korzyści finansowych. Analizując powyższą sytuację stwierdzone zostało, iż przedsiębiorca dopuścił się stosowania przedmiotowej praktyki na etapie zawarcia kontraktu z wpływem na jego wykonanie.

Nakładając karę pieniężną określoną w art. 106 ust. 1 pkt 4 uokik, Prezes Urzędu bierze pod uwagę spełnienie przesłanki określonej w ww. przepisie tj. uznanie, iż naruszenie dokonane było co najmniej nieumyślnie. Konieczność wzięcia pod uwagę przesłanki winy w

przypadku stosowania kar pieniężnych określonych w art. 106 ust. 1 pkt 4 ustawy o kredycie konsumenckim wynika bezpośrednio z treści tego przepisu. Z dostarczonych przez przedsiębiorcę dokumentów wynika, iż przedsiębiorca prowadzi działalność gospodarczą od 1995r. (Karta nr 8). Tym samym przedsiębiorca o tak długoletnim stażu prowadzenia działalności, powinien mieć świadomość o warunkach, na jakich może udzielać pożyczek konsumenckich. Natomiast w przedmiotowym przypadku z tytułu zawarcia umowy przedsiębiorca żądał od konsumentów zapłaty kwot pieniężnych w wysokości przekraczającej maksimum określone przez ustawę o kredycie konsumenckim.

W kontekście analizy wagi stwierdzonego naruszenia wzięto także pod uwagę okres stosowania zakwestionowanej praktyki, tj. od 26 lutego 2009r. (Karta nr 23). Ponieważ uznano, iż przedsiębiorca zaniechał stosowania zakwestionowanej praktyki z dniem 31.10.2009r., okres stosowania przedmiotowej praktyki nie przekracza roku, nie można uznać, iż była ona stosowana długotrwale.

W oparciu o osiągnięty przez przedsiębiorcę przychód ustalono kwotę bazową stanowiącą punkt wyjścia dla dalszych obliczeń. W przypadku zakwestionowanej praktyki w pkt III sentencji decyzji kwotę bazową ustalono na poziomie 2379 PLN (słownie złotych: dwa tysiące trzysta siedemdziesiąt dziewięć), co stanowi [*tajemnica przedsiębiorstwa*] (pkt II.3.a Załącznika) przychodu osiągniętego przez przedsiębiorcę.

Wyliczając ostateczny wymiar kary, Prezes Urzędu wziął pod uwagę okoliczności łagodzące. Istotne jest, iż w odpowiedzi na zawiadomienie o wszczęciu postępowania przedsiębiorca zmodyfikował przedmiotowy wzorzec umowy, w oparciu o który zawiera umowy z konsumentami. Wprowadzone zmiany umów zostały uznane za wystarczające do stwierdzenia zaniechania stosowania praktyki. Obliczając ostateczny wymiar kary Prezes Urzędu uwzględnił przedmiotową przesłankę. Procent obniżek zastosowanych z uwagi na występujące w sprawie okoliczności łagodzące wyniósł w przypadku praktyki zakwestionowanej w pkt III sentencji decyzji 30%.

W związku z powyższym ustalono wysokość kary na kwotę 1665 PLN (słownie złotych: tysiąc sześćset sześćdziesiąt pięć), co stanowi [*tajemnica przedsiębiorstwa*] (pkt II.3.b Załącznika) osiągniętego przez przedsiębiorcę w 2009r. przychodu oraz [*tajemnica przedsiębiorstwa*] (pkt II.3.c Załącznika) maksymalnego wymiaru kary przewidzianego w art. 106 ust. 1 pkt 4 ustawy antymonopolowej. Jest ona adekwatna do stopnia naruszeń przepisów ww. ustawy i współmierna do możliwości finansowych przedsiębiorcy. Prezes Urzędu uznał, że orzeczona kara powinna pełnić funkcję dyscyplinującą i prewencyjną tak, aby zapobiec w przyszłości stosowaniu podobnych naruszeń. Niniejsza kara powinna pełnić również funkcję edukacyjną i wychowawczą, a także podkreślać naganność zakwestionowanych w niniejszym postępowaniu zachowań przedsiębiorcy.

Wobec powyższego orzeczono, jak w pkt VI.3 sentencji niniejszej decyzji.

VI.4 Prezes Urzędu uznał, iż w okolicznościach niniejszej sprawy istnieją podstawy do nałożenia na przedsiębiorcę kary pieniężnej z tytułu naruszenia stwierdzonego w pkt IV sentencji decyzji tj. z tytułu naruszania obowiązku udzielania konsumentom rzetelnej, prawdziwej i pełnej informacji poprzez treści umów pożyczek. Zakwestionowana została treść umów pożyczek w zakresie naruszania obowiązku udzielania konsumentom rzetelnej, prawdziwej i pełnej informacji co do przepisów, które mają zastosowanie do umów pożyczek zawieranych z konsumentami przez zastrzeżenie, iż w sprawach nieuregulowanych umową zastosowanie mają przepisy kodeksu cywilnego, bez równoczesnego powołania ustawy o kredycie konsumenckim.

Biorąc pod uwagę fakt, iż stosowanie zakwestionowanej praktyki naruszało interesy konsumentów Prezes Urzędu za celowe uznał nałożenie na przedsiębiorcę kary pieniężnej, o jakiej mowa w art. 106 ust. 1 pkt 4 ustawy antymonopolowej.

Ustalając wysokość kary Prezes Urzędu wziął pod uwagę bezpośredni wpływ stosowania zakwestionowanej praktyki na pogorszenie się sytuacji konsumentów w stosunku do praw przyznanych im przez przepisy prawa. W przedmiotowym przypadku ustalając wyjściowy poziom kary pieniężnej wzięto pod uwagę naturę naruszeń. Uwzględniono wpływ stosowanej praktyki na realizację zawartych umów. Określenie regulacji przepisów prawa,

które mają zastosowanie do danego stosunku umownego ma największe znaczenie na etapie realizacji umowy. Zgodnie z ustawą o kredycie konsumenckim umowa musi podawać określone prawa i obowiązki. Jednak umowa nie musi być idealnym odzwierciedleniem treści ustawy. Dlatego tak ważne jest, aby konsument podejmując jakiekolwiek decyzje na etapie realizacji umowy miał świadomość istnienia ustawy, która w sposób bezpośredni reguluje sposób realizacji tego typu umów. Dzięki tej wiedzy będzie mógł weryfikować zarówno własne działania jak i działania przedsiębiorcy pod kątem ich zgodności z ustawą. Analizując powyższą sytuację, stwierdzone zostało, iż przedsiębiorca dopuścił się stosowania przedmiotowej praktyki na etapie zawarcia kontraktu z wpływem na jego wykonanie.

Nakładając karę pieniężną określoną w art. 106 ust. 1 pkt 4 uokik, Prezes Urzędu bierze pod uwagę spełnienie przesłanki określonej w ww. przepisie tj. uznanie, iż naruszenie dokonane było co najmniej nieumyślnie. Konieczność wzięcia pod uwagę przesłanki winy w przypadku stosowania kar pieniężnych określonych w art. 106 ust. 1 pkt 4 uokik wynika bezpośrednio z treści tego przepisu. Z dostarczonych przez przedsiębiorcę dokumentów wynika, iż przedsiębiorca prowadzi działalność gospodarczą od 1995r. (Karta nr 8). Tym samym przedsiębiorca o tak długoletnim stażu prowadzenia działalności, powinien mieć świadomość o obowiązku udzielania konsumentom rzetelnej, prawdziwej i pełnej informacji. Podawanie informacji, iż przy realizacji umów ma zastosowanie wyłącznie kodeks cywilny, gdy nie jest to zgodne z prawdą, należy uznać za sprzeczne w powyższym obowiązkiem informacyjnym.

W kontekście analizy wagi stwierdzonego naruszenia wzięto także pod uwagę okres stosowania zakwestionowanej praktyki, tj. od 26 lutego 2009r. (Karta nr 23). Ponieważ uznano, iż przedsiębiorca zaniechał stosowania zakwestionowanej praktyki z dniem 31.10.2009r., okres stosowania przedmiotowej praktyki nie przekracza roku, nie można uznać, iż była ona stosowana długotrwale.

W oparciu o osiągnięty przez przedsiębiorcę przychód ustalono kwotę bazową stanowiącą punkt wyjścia dla dalszych obliczeń. W przypadku praktyki zakwestionowanej w pkt IV sentencji decyzji kwotę bazową ustalono na poziomie 1189 PLN (słownie złotych: tysiąc sto osiemdziesiąt dziewięć), co stanowi [*tajemnica przedsiębiorstwa*] (pkt II.4.a Załącznika) przychodu osiągniętego przez przedsiębiorcę.

Wyliczając ostateczny wymiar kary, Prezes Urzędu wziął pod uwagę okoliczności łagodzące. Istotne jest, iż w odpowiedzi na zawiadomienie o wszczęciu postępowania przedsiębiorca zmodyfikował przedmiotowy wzorzec umowy, w oparciu o który zawiera umowy z konsumentami. Wprowadzone zmiany umów zostały uznane za wystarczające do stwierdzenia zaniechania stosowania praktyki. Obliczając ostateczny wymiar kary Prezes Urzędu uwzględnił przedmiotową przesłankę. Procent obniżek zastosowanych z uwagi na występujące w sprawie okoliczności łagodzące wyniósł w przypadku praktyki zakwestionowanej w pkt IV sentencji decyzji 30%.

W związku z powyższym ustalono wysokość kary na kwotę 832 PLN (słownie złotych: osiemset trzydzieści dwa), co stanowi [*tajemnica przedsiębiorstwa*] (pkt II.4.b Załącznika) osiągniętego przez przedsiębiorcę w 2009r. przychodu oraz [*tajemnica przedsiębiorstwa*] (pkt II.4.c Załącznika) maksymalnego wymiaru kary przewidzianego w art. 106 ust. 1 pkt 4 ustawy antymonopolowej. Jest ona adekwatna do stopnia naruszenia przepisów ww. ustawy i współmierna do możliwości finansowych przedsiębiorcy. Prezes Urzędu uznał, że orzeczona kara powinna pełnić funkcję dyscyplinującą i prewencyjną tak, aby zapobiec w przyszłości stosowaniu podobnych naruszeń. Niniejsza kara powinna pełnić również funkcję edukacyjną i wychowawczą, a także podkreślać naganność zakwestionowanych w niniejszym postępowaniu zachowań przedsiębiorcy.

Wobec powyższego orzeczono, jak w pkt VI.4 sentencji niniejszej decyzji.

VII. Na podstawie art. 77 ust. 1 ustawy antymonopolowej, jeżeli w wyniku postępowania Prezes Urzędu stwierdził naruszenia przepisów ustawy przedsiębiorca, który dopuścił się tego naruszenia, zobowiązany jest ponieść koszty postępowania. Zgodnie z art. 80 ustawy antymonopolowej, Prezes Urzędu rozstrzyga o kosztach, w drodze postanowienia, które może być zamieszczone w decyzji kończącej postępowanie.

Postępowanie przeciwko przedsiębiorcy w sprawie stosowania praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów, zostało wszczęte z urzędu. Na podstawie ustaleń dokonanych w trakcie postępowania w punktach I - IV decyzji stwierdzone zostało naruszenie przepisów ustawy antymonopolowej. Kosztami niniejszego postępowania dla Prezesa Urzędu są wydatki w wysokości 34 zł związane z korespondencją prowadzoną z przedsiębiorcą. W związku z powyższym, Prezes Urzędu postanowił obciążyć przedsiębiorcę kosztami postępowania w wysokości 34 zł (słownie złotych: trzydzieści cztery).

Wobec powyższego orzeka się jak w punkcie VII sentencji decyzji.

Zgodnie z art. 112 ust. 3 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów karę pieniężną należy uiścić w terminie 14 dni od dnia uprawomocnienia się niniejszej decyzji na konto Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów: NBP o/o Warszawa Nr 51101010100078782231000000.

Na podstawie art. 264 § 1 ustawy z dnia 14 czerwca 1960 r. Kodeks postępowania administracyjnego (tekst jedn. Dz.U. z 2000r. Nr 98, poz. 1071 ze zm.) w zw. z art. 83 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów Prezes Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów wyznaczył stronie termin 14 dni od dnia uprawomocnienia się niniejszej decyzji na uiszczenie kosztów niniejszego postępowania w wysokości 34 zł. Powyższą kwotę należy wpłacić na konto Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów w Warszawie w NBP o/o Warszawa Nr 51101010100078782231000000.

Stosownie do treści art. 81 ust. 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów w związku z art. 479²⁸ § 2 K.p.c. – od niniejszej decyzji przysługuje odwołanie do Sądu Okręgowego w Warszawie – Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów, w terminie dwutygodniowym od daty jej doręczenia, za pośrednictwem Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów – Delegatury Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów w Katowicach.

W przypadku jednak kwestionowania wyłącznie postanowienia o kosztach zawartego w punkcie VII niniejszej decyzji, stosownie do art. 81 ust. 5 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów w związku z 479³² § 1 i § 2 K.p.c., należy wnieść zażalenie do Sądu Okręgowego w Warszawie – Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów, za pośrednictwem Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów – Delegatury Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów w Katowicach w terminie tygodnia od dnia doręczenia niniejszej decyzji.

Dyrektor Delegatury Urzędu Ochrony
Konkurencji i Konsumentów w
Katowicach
Maciej Frągsztajn